

Kosova Cumhuriyeti Proje - Anayasasi

*Kamu tartismalari icin Anayasa
Komisyonu tarafindan onaylanmistir*

www.kushtetutakosoves.info , www.ustavkosova.info , www.kosovoconstitution.info.

Anayasa Komisyonu
Kosova Hukumeti, Yeni Bina, kat VIII, daire nr. 803
Iskender Bey Meydani
10000 Prishtine, Kosova
Tel: + 381 38 20014 208

KOSOVA CUMHURİYET’i ANAYASASI

BÖLÜM I	TEMEL HÜKÜMLER.....	1
MADDE 1	[ÜLKE TANIMLAMASI]	1
MADDE 2	[EGEMENLİK]	1
MADDE 3	[KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK]	1
MADDE 4	[İDARECİLİK ŞEKLİ VE HUKUMET ATAMALARI].....	1
MADDE 5	[DİLLER]	2
MADDE 6	[SEMBOLER].....	2
MADDE 7	[DEĞERLER]	2
MADDE 8	[LAİK ÜLKE]	2
MADDE 9	[DİNİ VE KÜLTÜREL MİRASLAR]	3
MADDE 10	[EKONOMİ].....	3
MADDE 11	[PARA BİRİMİ]	3
MADDE 12	[YEREL HÜKÜMLER].....	3
MADDE 13	[BAŞKENT].....	3
MADDE 14	[VATANDAŞLIK].....	3
MADDE 15	[ÜLKE DIŞINDAKİ VATANDAŞLAR]	3
MADDE 16	[ANAYASA ÖNCELİĞİ]	4
MADDE 17	[ULUSLARARASI ANLAŞMALAR]	4
MADDE 18	[ULUSLARARASI ANLAŞMANIN ONAYI]	4
MADDE 19	[ULUSLARARASI HAKLARININ UYGULANMASI].....	5
MADDE 20	[EGEMENLİĞİN DEVİR TESLİMİ]	5
BÖLÜM II	TEMEL HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER.....	6
MADDE 21	[İNSAN HAKLARI VE ÖZGÜRLÜĞÜN TEMEL İLKELERİ]	6
MADDE 22	[ULUSLARARASI GEREÇLERİN VE ANLAŞMALARIN DOĞRUDAN UYGULANMASI]	6
MADDE 23	[İNSAN İTİBARI]	6
MADDE 24	[KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK]	7
MADDE 25	[YAŞAMA HAKI]	7
MADDE 26	[KİŞİSEL BÜTÜNLEŞME HAKLARI].....	7
MADDE 27	[İŞKENCEYE, ACIMASIZ MUAMELEYE, İNSANLIK DIŞI VE İNCİTİCİ OLAYLARI DURDURTMA]	7
MADDE 28	[ZORUNLU ÇALIŞMAYI VE ESİRLİĞİ ENGELLEME].....	7
MADDE 29	[GÜVEN VE ÖZGÜRLÜK HAKI].....	8
MADDE 30	[SANIK HAKKI]	9
MADDE 31	[DOĞRU VE TARAFSIZ YARGILANMA HAKKI]	9
MADDE 32	[YARGI İLİŞKİLERİN HAKKI].....	10
MADDE 33	[SUÇLAMA DURUMUNDA YASA İLE ORANTILI İLKELER]	10
MADDE 34	[AYNI DAVA ADINA İKİ KERE YARGILANMAMA HAKKI]	10
MADDE 35	[DAVRANIŞ ÖZGÜRLÜĞÜ].....	10
MADDE 36	[ÖZEL HAYAT HAKKI]	11
MADDE 37	[EVLİLİK VE AİLE HAKKI]	11
MADDE 38	[İNANÇ, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ]	11
MADDE 39	[DİNİ TARAFLAR].....	12
MADDE 40	[İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ]	12
MADDE 41	[KAMU EVRAKLARINA ULAŞMA HAKKI]	12
MADDE 42	[MEDIA ÖZGÜRLÜĞÜ].....	13
MADDE 43	[YÜRÜYÜŞ ÖZGÜRLÜĞÜ].....	13
MADDE 44	[BİRLİK ÖZGÜRLÜĞÜ].....	13
MADDE 45	[KATILIM VE SEÇMEN HAKI]	13
MADDE 46	[MÜLLKİYETİN KORUNMASI]	13
MADDE 47	[EĞİTİM HAKI]	14
MADDE 48	[BİLİM VE SANAT ÖZGÜRLÜĞÜ]	14
MADDE 49	[ÇALIŞMA VE MESLEK ALIŞTIRMA HAKI]	14
MADDE 50	[ÇOCUK HAKI]	14
MADDE 51	[SAĞLIĞIN VE SOSYAL SİGORTALARIN KORUNMASI]	15

ANAYASA TASLARI KAMU YORUMLARI
TURKCE YE RESMI OLMAYAN TERCUME

MADDE 52	[HAYAT ORTAMI SORUMLULUGU]	15
MADDE 53	[INSAN HAKLARI HUKÜMLERIN AÇIKLAMASI]	15
MADDE 54	[HAKKIN ADLIYE YOLU ILE SAVUNULMASI]	15
MADDE 55	[TEMEL HAKLARIN VE ÖZGÜRLÜĞÜN SINIRLANDIRILMASI].....	15
MADDE 56	[OLAĞAN DIŞI DURUMLARDA TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER].....	16
BÖLÜM III	TOPLULUKLARIN VE BIREYLERININ HAKLARI.....	17
MADDE 57	[GENEL HÜKÜMLER].....	17
MADDE 58	[DEVLETIN SORUMLULUKLARI].....	17
MADDE 59	[TOPLULUKLARIN VE BIREYLERININ HAKLARI].....	18
MADDE 60	[TOPLULUKLAR KONSEYI MÜŞAVIRLIĞI].....	19
MADDE 61	[KAMU KURULUŞLARDAKI TEMSİL VE ÇALIŞMA].....	19
MADDE 62	[YEREL İDAREDE TEMSİL]	19
BÖLÜM IV	KOSOVA CUMHURİYETİ MECLİSİ	21
MADDE 63	[GENEL İLKELER].....	21
MADDE 64	[MECLİS YAPISI]	21
MADDE 65	[MECLİS YETKİLERİ].....	21
MADDE 66	[SEÇİLME VE GÖREV SÜRESİ]	22
MADDE 67	[BAŞKAN VE BAŞKAN YARDIMCILARIN SEÇİLMESİ]	22
MADDE 68	[SEANSLAR]	23
MADDE 69	[SEANS SAATI VE ÇOĞUNLUĞU]	23
MADDE 70	[MİLLETVEKİLERİN GÖREV SÜRESİ].....	24
MADDE 71	[NİTELİKLER VE CİNSİYET UYUMU]	24
MADDE 72	[UYUŞMAZLIK].....	24
MADDE 73	[ADAYLIK OLANAKSIZLIĞI].....	25
MADDE 74	[GÖREV UYGULAMASI].....	25
MADDE 75	[DOKUNULMAZLIK]	25
MADDE 76	[ÇALIŞMA YÖNETMENLİĞİ]	26
MADDE 77	[KOMİSYONLAR].....	26
MADDE 78	[TOPLULUKLARIN ÇIKARLARI VE HAKLARI İÇİN KOMİTELER]	26
MADDE 79	[YASAMA İNİSİYATİFİ].....	26
MADDE 80	[YASALARIN KABUL EDİLMESİ]	27
MADDE 81	[YAŞAMSAL ÇIKAR MEVDUATI].....	27
MADDE 82	[MECLİS DAĞILIMI]	28
BÖLÜM V	KOSOVA CUMHURİYETİ BAŞKANI	29
MADDE 83	[BAŞKAN KONUMU].....	29
MADDE 84	[BAŞKAN YETKİLERİ]	29
MADDE 85	[BAŞKAN SEÇİMİ İÇİN NİTELİKLER]	30
MADDE 86	[BAŞKAN SEÇİMİ]	30
MADDE 87	[GÖREV SÜRESİ VE YEMİNİ]	31
MADDE 88	[UZLAŞTIRILMAZLIK].....	31
MADDE 89	[DOKUNULMAZLIK]	31
MADDE 90	[CUMHURBAŞKANIN GEÇİCİ İKTİDARSIZLIKLARI].....	31
MADDE 91	[CUMHURBAŞKAN GÖREVİNDEN ALINMASI]	32
BÖLÜM VI	KOSOVA CUMHURİYETİN HÜKÜMETİ.....	33
MADDE 92	[TEMEL İLKELER].....	33
MADDE 93	[HÜKÜMET YETKİLERİ]	33
MADDE 94	[BAŞBAKAN YETKİLERİ].....	34
MADDE 95	[HÜKÜMETİN SEÇİLMESİ]	34
MADDE 96	[BAKANLAR VE TOPLULUK TEMSİLCİLERİ].....	35
MADDE 97	[SORUMLULUK].....	35
MADDE 98	[DOKUNULMAZLIK]	35
MADDE 99	[PROSEDÜRLER].....	36
MADDE 100	[GÜVENSİZLİK OY ÖNERGESİ].....	36
MADDE 101	[SİVİL HİZMETLER]	36

BÖLÜM VII	YARGI VE SAVCILIK SISTEMI.....	37
MADDE 102	[GENEL İLKELER].....	37
MADDE 103	[YARGI VE SAVCILIK ORGANIZASYONU].....	37
MADDE 104	[MAHKEMELERIN ADLIYE IDARESİ].....	37
MADDE 105	[KOSOVA YARGITAY HEYETİ].....	38
MADDE 106	[GÖREV SÜRESİ VE YENIDEN ADLANDIRMA].....	39
MADDE 107	[YARGICIN TAYIN EDİLMESİ VE GÖREVDEN ALINMASI].....	39
MADDE 108	[UYGUNSUZLUK].....	40
MADDE 109	[DOKUNULMAZLIK].....	40
MADDE 110	[ÜLKE SAVCISI].....	40
MADDE 111	[KOSOVA SAVCILIK HEYETİ].....	40
MADDE 112	[AVUKATLIK].....	41
BÖLÜM VIII	ANAYASA MAHKEMESİ.....	42
MADDE 113	[TEMEL İLKELER].....	42
MADDE 114	[YETKİLİ TARAFLAR VE HAKİMLİK].....	42
MADDE 115	[ANAYASA MAHKEMESİNİ OLUŞUMU VE GÖREV SÜRESİ].....	43
MADDE 116	[ANAYASA MAHKEMENİN ORGANIZASYONU].....	43
MADDE 117	[KARARLARIN HUKUKSAL ETKİSİ].....	44
MADDE 118	[DOKUNULMAZLIK].....	44
MADDE 119	[GÖREVDEN ALINMASI].....	44
BÖLÜM IX	EKONOMİ İLİŞKİLERİ.....	45
MADDE 120	[GENEL İLKELER].....	45
MADDE 121	[MÜLLKIYET].....	45
MADDE 122	[MAL VARLIĞIN VE DOĞA KAYNAKLARIN KULANILMASI].....	45
BÖLÜM X	YEREL YÖNETİM VE ÜLKE DÜZENİ.....	47
MADDE 123	[GENEL HÜKÜMLER].....	47
MADDE 124	[YEREL ÖZ YÖNETİM DÜZENİ VE GÖREVİ].....	47
BÖLÜM XI	GÜVENLİK SEKTÖRÜ.....	48
MADDE 125	[GENEL HÜKÜMLER].....	48
MADDE 126	[KOSOVA GÜVENLİK GÜÇLERİ].....	48
MADDE 127	[KOSOVA GÜVENLİK KONSEYİ].....	48
MADDE 128	[KOSOVA POLİSİ].....	49
MADDE 129	[KOSOVA İSTİHBARAT TEŞKİLATI].....	49
MADDE 130	[SİVİL HAVACILIK].....	50
MADDE 131	[OLAĞANÜSTÜ HAL].....	50
BÖLÜM XII	BAĞIMSIZ KURUMLAR.....	52
MADDE 132	[HALK AVUKATININ ROLU VE YETKİLERİ].....	52
MADDE 133	[HALK AVUKATI KURUMU].....	52
MADDE 134	[HALK AVUKATININ NİTELİKLERİ, SEÇİMİ VE GÖREVDEN ALINMASI].....	52
MADDE 135	[HALK AVUKATI RAPORU].....	52
MADDE 136	[KOSOVANIN “GENEL DENETLEME” KURUMU].....	53
MADDE 137	[KOSOVA GENEL DENETÇİ YETKİLERİ].....	53
MADDE 138	[KOSOVA GENEL DENETÇİ KURUMU RAPORU].....	53
MADDE 139	[MERKEZ SECİM KOMİSYONU].....	54
MADDE 140	[MERKEZ BANKASI İDARESİ].....	54
MADDE 141	[BAĞIMSIZ MEDYALAR KOMİSYONU].....	54
MADDE 142	[BAĞIMSIZ AJANSLAR].....	55
BÖLÜM XIII	SON HÜKÜMLER.....	56
MADDE 143	[YORUM].....	56
MADDE 144	[KANUN DEĞİŞİKLİĞİ].....	56
BÖLÜM XIV	GEÇİCİ HÜKÜMLER.....	57

ANAYASA TASLAKI KAMU YORUMLARI
TURKCE YE RESMI OLMAYAN TERCUME

MADDE 146	[YETKILERIN SINIRLANDIRILMASI]	57
MADDE 147	[ULUSLARARASI SIVIL IDARESİ]	57
MADDE 148	[KOSOVA MECLİSİ GEÇİCİ HÜKÜMLERİ]	57
MADDE 149	[HAYATI ÖNEMİ OLAN YENİ YASALARIN ONAYI]	57
MADDE 150	[YARGIÇ VE SAVCI ATAMA SÜRECİ]	58
MADDE 151	[GEÇİCİ KOSOVA YARGI KONSEYİ OLUŞUMU]	58
MADDE 152	[GEÇİCİ ANAYASA MAHKEMESİ OLUŞUMU]	58
MADDE 153	[ULUSLARARASI ASKERİ GÜCÜ]	59
MADDE 154	[KOSOVA KORUMA GÜÇLERİ]	59
MADDE 155	[DEVLET]	59
MADDE 156	[MÜLTECİ VE YERLERİNDEN EDİNİMİŞ KİŞİLER]	60
MADDE 157	[KOSOVA GENEL DENETÇİ KURUMU]	60
MADDE 158	[MERKEZ BANKASI İDARESİ]	60
MADDE 159	[KAMU ŞİRKETLERİ ÖZELLEŞTİRMESİ]	60
MADDE 160	[GEÇİŞ DÖNEMİ]	60

DRAFT

Bizler , Kosova halkı,

Kosova'yı gelecekte bağımsız, demokratik ve barışsever bir ülke olarak kurulmasına karar verdik, ki bu ülke kendi halkına ait olacaktır;

tüm halkın eşitliğini oluşturacak bir ülke kurma hevesinde, ve tüm halkın kendi hakkını savunması, halkın özgürlüğünü ve kanun önünde tüm halkın eşitliğini garantileyebilecek bir ülke ,

Kosova'nın ekonomki refahını ve sosyal bir ulke olarak sunulması;

Kosova ülkesi, bölgedeki dengeyi ve tüm Avrupa ülkeleri adına katkıda bulunma güvencesini sağlayarak, tabiki komşuluk ilişkilerini sağlayıp ve tüm komşu ülkelerle iyi bir çalışmabirliği kurarak;

Kosova ülkesi dünyada barışsever ülkelerin ailevi üyesi olacağına emin;

Kosova ülkesi, Avrupa – Atlantik bütünleşme prosedür içeriğinde olma;

Görkemli bir şekilde,Kosova Cumhuriyetin Anayasa'sını onaylıyoruz.

Bölüm I Temel Hükümler

Madde 1 [Ülke Tanımlaması]

1. Kosova Cumhuriyeti bağımsız, egemen, demokratik , kendine özgü ve ayrılmaz bir ülkedir.
2. Kosova Cumhuriyeti, kendi vatandaşların ülkesidir. Kosova Cumhuriyeti kendi otoriteleri içerisinde çalışmalar sergilemektedir, tabiki kendi halkın hakkı ve özgürlüğü adına ve ülke sınırları içerisinde bulunan tüm insanların adına saygı sunarak .
3. Kosova Cumhuriyeti, herhangi bir ülkeden bölge veya herhangi bir ülkeden bölüm alma talebi yoktur, ve herhangi bir ülkeyle birleşme yada bir ülkenin parçası ile birleşme gibi iddası yoktur.

Madde 2 [Egemenlik]

1. Kosova Cumhuriyetin egemenliği kendi halkın kaynağından çıkmaktadır, halkına aittir ve Anayasaya uygun olarak kullanılır, tabiki seçilen temsilciler tarafından, halk oylaması ile, aynı zamanda diğer formlar ile, bu Anayasa'nın hükümleri içinden yapılır.
2. Kosova Cumhuriyetin egemenliği ve bölgesel bütünleşmesi eksiksiz, vazgeçilmez ve ayrılmazdır, Anayasa ve kanunların öngördüğü tüm ilkelerle korunur.
3. Kosova Cumhuriyeti, barışın korunmasını sağlamak ve ülke çıkarlarını korumak adına, uluslararası güvenlik sisteminde yer alabilir.

Madde 3 [Kanun önünde Eşitlik]

1. Kosova Cumhuriyeti çokuluslu bir toplumdur, demokratik bir şekilde yönetilir, kendisine ait teşrii, icracı ve adliye kuruluşların aracılığı ile, kanun hükümüne reverans eder.
2. Kosova Cumhuriyetinde yerel otoritelerin kullanılması, uluslararası heyet tarafından kabul edilen tüm insanların kanun önündeki eşitlik ilkelerine ve insanın temel hakları ve özgürlüne saygısına dayanır , aynı zamanda toplulukların ve topluluk katılımcıların katılımı ve hakların korunması.

Madde 4 [İdarecilik Şekli ve Hukümet Atamaları]

1. Kosova, demokratik bir Cumhuriyettir, bu Anayasa'da belirlendiği gibi hukümet atamaları ilkelerine ve aralarındaki balans kontrolüne dayanarak yapılır.
2. Kosova Cumhuriyetin Meclisi, yasama hukümetini uygular.

3. Kosova Cumhuriyetin Başkanı, halkın ittifakını temsil eder. Kosova Cumhuriyetin Başkanı ülke içinde ve dışında yetkilidir ve bu Anayasaya dayanarak Kosova Cumhuriyet kurumlarının demokrasi içerisinde islevinin garantisini sağlar.

4. Kosova Cumhuriyetin hükümeti ,ülkenin siyasi ve kanun uygulaması için sorumludur ve parlamento denetimine tabir edilir.

5. Yargı sistemi kamusaldir ve bağımsız mahkemeler tarafından kullanılır.

6. Anayasa Mahkemesi, anayasanın savunmasında bağımsızdır ve Anayasanın uygulanmasındaki son otoritedir.

7. Kosova Cumhuriyetin, anayasal dengeyi ve bolunmez butunlugu , huzuru ve düzeni korumak , ki tüm bunlar Kosova Cumhuriyetin demokratik kuruluşların anayasal otoriteler tarafından kullanılmaktadır.

Madde 5 [Diller]

1. Kosova Cumhuriyetinin resmi dilleri Arnavutça ve Sırpça dır.

2. Türkçe, Boşnakça ve Romen dilleri , belediyeler seviyesinde resmi dill statüsünde bulunmaktadır, veya kanun onaylaması ile resmi kulanıma geçecektirler.

Madde 6 [Semboller]

1. Bayrak, amblem ve milli marşı, Kosova Cumhuriyetin'in ülke sembolleridir, ve ülkenin çok uluslu karakterini gösterir.

2. Görünüşü, kullanım şekli, bayrak ve ülkenin diğer sembollerinin korunması , kanun ile uygulanır. Ulusal sembollerin korunması ve kullanım şekli kanun ile uygulanır.

Madde 7 [Değerler]

1. Kosova Cumhuriyetin Anayasal düzeni, bağımsız ilkelere, barışa, demokrasiye, eşitliğe, insan hakları saygısına, kanun hükmüne, etnik, cinsiyet ve din alanlarda ayrılmazlık, mülkiyet hakına sahip olma, ortamın korunması , sosyal adaetlik, pluralizm, ülke yönetimin ayırımı ve piyasada açık ekonomi yönüne dayanır.

2. Kosova Cumhuriyeti ,toplumun demokrasi gelişiminde temel değer olarak cinsiyet eşitliğini sağlıyor, siyasi alanda kadın ve erkeklerin eşit katılımını, ekonomi, sosyal, kültürel ve toplumun diğer alanlarında katılım olanaklar sağlar.

Madde 8 [Laik Ülke]

Kosova Cumhuriyeti, laik bir ülkedir ve dini inançlar konusunda tarafsız dır.

Madde 9 [Dini ve Kültürel Miraslar]

Kosova Cumhuriyeti, dinni ve kültürel miraslarını savunma ve korunma güvencesini sağlar.

Madde 10 [Ekonomi]

Bağımsız rekabet ile piyasanın açık ekonomisi, Kosova Cumhuriyetin ekonomik uygulamalarına goredir.

Madde 11 [Para birimi]

1. Kosova Cumhuriyeti'nde ödeme adına değerli alet olarak, sadece bir para biri kullanılır.
2. Kosova Merkezi Bankalar Otoritesi bağımsızdır ve Kosova Cumhuriyetin Merkez Bankası olarak adlandırılır.

Madde 12 [Yerel Hükümler]

1. Kosova Cumhuriyetinin, yerel bölgenin özyönetim temel birimleri, belediyeler dir.
2. Yerel özyönetim birimlerin yetkileri ve organizasyon şekli, kanun ile belirlenir.

Madde 13 [Başkent]

Kosova Cumhuriyetin Başkenti Priştine dir. Başkent statüsü ve organizasyon şekli kanun ile belirlenir.

Madde 14 [Vatandaşlık]

Vatandaşlığı kazanma veya kaybetme hakkı, kanun ile belirlenir.

Madde 15 [Ülke Dışındaki Vatandaşlar]

Kosova Cumhuriyeti, ülke dışında bulunan ve ya yaşayan kendi vatandaşlarının cıklarlarını savunur, bunu kanunun belrlediği gibi yapar.

Madde 16 [Anayasa Önceliği]

1. Anayasa, Kosova Cumhuriyetini en üst düzey yasasıdır. Diğer tüm üst düzey kanun ve yasalar, bu Anayasaya bağlı olması gerekir.
2. Hükümet yönetimi, Anayasadan kaynaklanır.
3. Kosova Cumhuriyeti, uluslararası adalet hakkına saygılıdır.
4. Kosova Cumhuriyetinin tüm insanları ve devlet kurumları, Anayasal hükümlerine tabir kalırlar.

Madde 17 [Uluslararası Anlaşmalar]

1. Kosova Cumhuriyeti, uluslararası anlaşmalar yapar ve uluslararası teşkilatlara üye olur.
2. Kosova Cumhuriyeti, uluslararası heyetin işbirliği içerisinde barış, güven ve insan hakları savuna ve sponsorluğunda yer alır.

Madde 18 [Uluslararası Anlaşmanın Onayı]

1. Ekte belirtilen konulara bağlantılı olana uluslararası anlaşmalar, Meclis üyelerinin çoğluğundan onaylana kanun ile onaylanır :
  - (1) Bölgesel, barışçı, ittifak, siyasi ve askeri konular;
  - (2) temel haklar ve özgürlükler;
  - (3) Kosova Cumhuriyetin, uluslararası teşkilatlara üyeliği;
  - (4) Kosova Cumhuriyeti tarafından, mali sorumlulukları üzerine alma;
  - (5) Kanunların onaylanması, değiştirilmesi, eklemesi ve yürürlükten kaldırması ;
2. 1. Paragrafta belirlenen uluslararası anlaşmalar dışında, diğer uluslararası anlaşmalar Kosova Cumhuriyetin Başkanı tarafından imzalandığı takdirinde onaylanır.
3. Başbakan, ne zaman bir uluslararası anlaşma imzalarsa, Meclise bilgi sunar.
4. Uluslararası anlaşmanın onaylanması ve kararlaştırılma ilkeleri ve prosedürleri, yasa ile belirlenir .

Madde 19 [Uluslararası Haklarının Uygulanması]

1. Kosova Cumhuriyetinin uluslararası anlaşmalarının onaylanması, Kosova Cumhuriyetin resmi gazetesinden yayımlandığından sonra hukuksal sistemin iç bölümüne konulur. Onlar direkt bir şekilde uygulanır, tabiki bazı durumlarda kendinden onaylanma veya onların onaylanması yeni bir yasanın sunulması gerektiği durumlarda. . Onaylanan uluslararası bir anlaşmanın değiştirilmesi veya yasanın yürürlükten kalkması, onama isteyen çoğunluk tarafından onaylanması gerekir.

2. Uluslararası itiyat hakkı ve onaylanan tüm uluslararası anlaşmalar, Kosova Cumhuriyetin yasa üstünlük hakkına sahiptir, tabiki bunlarla uyumu olmadığı sürece .

3. Kosova Cumhuriyetinin bir uluslararası kuruluşu katılım için yapılan onay anlaşmasında ilk olarak söz konusu kuruluşun sunduğu kuralların direkt onaylanması öngörülür, tartışma durumlarında ise bu kararlar Kosova Cumhuriyetin yasalarından üstünlük sağlar.

Madde 20 [Egemenliğin Devir Teslimi]

1. Kosova Cumhuriyeti, Uluslararası onaylanan anlaşma içeriğinde, belirli konular için, uluslararası ülke kuruluşların yetkililerinin alabilir.

2. Eğer uluslararası anlaşma, egemenlik yetki verme gereği duyuyorsa , uluslararası anlaşmanın yasalama onayını gerektiren, tüm Meclis Milletvekilerinin ikide üç (2/3) oy çoğunluğu ile onaylanır

Bölüm II Temel Haklar ve Özgürlükler

Madde 21 [İnsan Hakları ve Özgürlüğün Temel İlkeleri]

1. İnsan hakları ve özgürlüğün temel ilkeleri ayrılmaz, vazgeçilmez, ve Kosova Cumhuriyetin temel hukuk dizisinde yer almaktadır.
2. Kosova Cumhuriyeti, bu Anayasada öngörüldüğü gibi, insan hakların ve özgürlüğün temel ilkelerine garanti edip, korur.
3. Herkezin görevi, diğerlerinin insan haklarını ve özgürlüğün temeline saygıda bulunması gerekir.
4. Anayasada öngörülen İnsan hakları ve özgürlüğün temelleri, uygulanabilir imkanları içerisinde hukuksal şahıslar içinde geçerlidir

Madde 22 [Uluslararası Gereçlerin ve Anlaşmaların Doğrudan Uygulanması]

Uluslararası gereç ve anlaşma ile garantili olan İnsan hakları, bu Anayasa ile garantilenir, ve direk olarak tüm Kosova Cumhuriyetin bölgelerine uygulanır ve öncelik tanılır, herhangi bir anlaşmazlık durumunda, yasa hükümleri ve yerel kuruluşlar üzerinde:

- (1) İnsan Hakları evrensel Beyannamesi;
- (2) İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya İlişkin Avrupa Sözleşmesi ve ilgili Protokoller;
- (3) Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme ve ilgili Protokoller;
- (4) Ulusal Azınlıkların korunmasına ilişkin Avrupa Konseyin Çerçeve Anlaşması;
- (5) Her türlü ırk ayrımını ortadan kaldırılmasına ilişkin sözleşme;
- (6) Kadına yapılan her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına ilişkin sözleşme;
- (7) Çocuk hakları sözleşmesi;
- (8) İşkence, insanlık dışı olan diğer acımasız uygulamalara, aşağılamalara karşı sözleşme;

Madde 23 [İnsan İtibarı]

Tüm insanların kişilik itibarı tavizsizdir ve insanların temel hak ve özgürlük ilkelerini oluşturur.

Madde 24 [Kanun önünde Eşitlik]

1. Hepimiz kanun önünde eşitiz. Herkez ayırım olmadan, yasal korunma eşitlik hakına sahiptir.
2. Hiçkimsenin ırkıdan, renginden, cinsiyetinden, dillinden, dininden, siyasi düşüncesinden veya başka konulardan, ulusal geçmişinden, herhangi bir topluluğa bağlantısından, mülkiyetinden , maddi ve sosyal durumundan, cinsiyet terciğinden, engelli olmasınidan dan veya herhangi bir kişisel statütten ayırımı yapılmaz.
3. Yasal eşitliğin korunma ilkeleri, gereken güven ve kişisel hakların ilerlemesi adına ve eşitlik konumundan olan ekiplere herhangi bir engel sunmaz. Söz konusu uygulamalar, konulma amaçlarına ulaşıldığında uygulanır.

Madde 25 [Yaşama Haki]

1. Doğduğu günden itibaren, herbir şahıs yaşama hakına sahiptir.
2. Ölüm ile cezalandırılmak, yasaktır.

Madde 26 [Kişisel Bütünleşme Hakları]

Her bir şahıs, fiziksel ve psikolojik bütünleşme hakına sahiptir, içeriğinde :

- (1) yasada belirlenen uygulama ve kanunlara göre, yeniden üretim için karar alma hakına sahiptir;
- (2) yasaların öngördüğü gibi, kendi vücudunu kontrol etme hakkına sahiptir;
- (3) yasaların öngördüğü üzerine , kendi isteği dışında sağlık taraması yapılmaması;
- (4) kendi rızası olmadan, bilim ve Tibbi deneylere tabi tutulmaması.

Madde 27 [İşkenceye, Acımasız Muameleye, İnsanlık Dışı ve İciticı Olayları Durdurtma]

Hiç kimseye işkence, acımasız muamele, insanlık dışı ve icitici davranış uygulaması yapılamaz.

Madde 28 [Zorunlu Çalışmayı ve Esirliğı Engelleme]

1. Hiçkimse esir veya esirliğe benzer bir pozisyonda tutulamaz .
2. Hiçkimse, bir işi bitirmesi için zorunlu kalmaz. Zorunlu iş, genel iş veya yasaların belirttiği gibi, herhangi bir şahsın cezalandırma sistemine uygulama olarak veya olandışı durumlarda hizmet olarak görülecektir, tabiki söz konusu Anayasa kanunların ilanı edildiği gibi.
3. İnsan pazarlanması yasaktır..

Madde 29 [Güven ve Özgürlük Hakkı]

1. Herkezin özgürlük ve güven hakkı garantilidir. Hiçkimsenin özgürlüğüne engel tanılmaz, sadece yasaların öngördüğü durumlar veya yetkili mahkemeleri tarafından alınan kararlar dışında , devamında görüldüğü gibi:

- (1) işlemiş olduğu suçtan dolayı, ceza evinde mahküm olduktan sonra;
- (2) halen suç işlediklerine ilişkin şüphe bulunduğu, sadece bir suçu işlemiş olma ihtimalini sunan bir esas delil özgürlüklerini alabilir ve yasaların belirttiği gibi mahkemeden önce sadece kısa bir dönem içindir;
- (3) herhangi bir yasa emrine göre çocukların eğitim amaçlı veya yetkili enstitülere refakat edilmesi açısından takibi;
- (4) herhangi bir salgın hastalığa maruz kalan şahsın sağlık bakımı;
- (5) şahsın sağlık bakımı, ki bu şahıs psikoloji hastalığı veya sahaliyetsizliğinden dolayı, etrafa tehlike sunabilir;
- (6) Kosova Cumhuriyetine resmi giriş yapmayan veya uzaklaştırma adına sunulan kanun emirinden sonra;

2. Özgürlük mahrumiyetine kalan herbir şahıs, mahrumiyetin nedenlerini sunmak için kendisinin anladığı dilden hemen bilinç altında olunmalıdır. Mahrumiyet dışı kalma sebepleri yazılı olarak en kısa bir zaman içerisinde sunulmalıdır. Hakim tarafından özgürlüğüne mahrumiyet kılan herkez, kırk sekiz (48) saat içerisinde, hakim önüne çıkartılıp, ve söz konusu hakim, şahsın tutuklu veya serbes kalmasını, hakim önünde getirildiği ve en geç tutuklandığı günden kırk sekiz (48) saat içerisinde kararlaştırır. Her kim tutuklanırsa, çok kısa bir dönem içerisinde mahkemeye sunulma hakkına sahiptir, ki eğer hakim söz konusu tutuklunun topluma tehlike sunabileceğini öngörüp veya kaçma tehlike görüldüğü dışında.

3. Özgürlük mahrumiyetinden olan herhangi bir kişi, herhangi bir beyanname verme zorunluluğunda olmadığına ilişkin bilgilendirilmesi gerekir, aynı zamanda savunma yapması için kendi seçebilir hakkında tanılır , ve gecikmeksizin savunmasını yapacak olan şahsın kim olduğuna ilişkin bilgilendirme hakkına sahiptir;

4. Tutuklama veya durdurma ile özgürlüğüne el konulan herhangi bir şahıs, tutuklanma veya durdurulmanın yasal olarak hukuksal bilgilerle nedenlerini bilme hakkına sahiptir. Ve sonrasında olay çok kısa bir zaman içerisinde mahkemeye sunulup, ve eğer tutuklanma veya durdurulma herhangi bir yasaya dayalı olmadığı belirlenirse, şahsın serbest bırakılma emri verilir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı tutuklanan veya durdurulan herhangi bir şahıs, yasaların öngördüğü bir şekilde karşılık görme hakkına sahiptir.

6. Ceza gören bir şahıs, özgürlüğün öngördüğü şartlar niteliğinde itiraz etme hakkına sahiptir, tabiki kanunlar ile belirlendiği takdirinde .

Madde 30 [Sanık Hakkı]

İşlemiş olduğu suçtan dolayı, herkezin ekte görüldüğü gibi minimum haklara sahiptir:

- (1) anlayabildiği dilden , kendisine karşı olan suçlama için ve suç çeşidinin adına hemen açıklama yapılması gerekir;
- (2) kanunların öngördüğü hakları için bilgilendirilmesi gerekir;
- (3) kendi savunmasını hazırlığını yapabilmesi için yeterli zamanı, olanağı ve imkanı tanılması gerekir ;
- (4) Duruşmanın gerçekleştiği dil anlamayıp ve konuşamadığı takdirinde, yardımcı olarak ödemesiz tercümanı olması;
- (5) savunmasını yapması için bir avukat seçmek, kendisi ile açıkça konuşması ve eğer maddi imkanları elvermiyorsa, savunması bedavaya sağlanması gerekir ;
- (6) kendisine karşı tanıklılık yapmaması ve kendi suçunu kabul etmesi;

Madde 31 [Doğru ve Tarafsız Yargılanma Hakkı]

1. Herkez mahkemelere karşı, devlete bağlı diğer kurumlarına karşı ve yerel sorumluluk yetkilerin prosedür eşitliği hakkı savunmasında garantilenir.

2. Herkez, belirli bir dönem içerisinde kendisine yönelen suçlamalar veya sorumluluklar için, bağımsız bir mahkeme aracılığı ile ,esas yasada belirlenen hakkı genel araştırma ve bağımsızlık hakkına sahiptir.

3. Yargı geneldir, tabiki bazı durumlarda mahkemenin özel durumlarda daha doğrusu adalet adına ,genel bir yargılanma olmamasını ve basın mensupların bulunmamasını daha doğru olacağını, neden olarakta onların orada bulunması ullanul güvene risk getirebilir, veya

çocukların çıkarları adına, veya prosedürde bulunan tarafların özel hayatını koruma adına, tabiki bu yöntem yasaların belirlediği şekilde gerçekleşir.

4. Herkez,yapmış olduğu suç nedeniyle orada bulunan tanıklara soru yöneltebilir ve tanıkların, uzmanların ve diğer şahısların, zorunlu orada bulunmalarını isteyebilir ki bunlar delilleri açıklayabilirler .

5. Herhangi bir suç için suçlanan herkez, yapmış olduğu suçlama adına herhangi bir delil sunulmadan, yasalara uygun suçsuz olarak görülür .

6. Bedava hukuksal yardım, yeterli maddi imkanları olmayan şahıslara sunulacak, ki olası böyle bir yardım adalette direkt bir girişat bulundurabilir olması durumunda.

7. Ergenlik çağı, çocukları içeren mahkeme prosedürleri, kanunlara ve ergenlik çağı prosedürlere uyarak, yasa ile düzeltilecek.

Madde 32 [Yargı İlişkilerin Hakkı]

Herkez, mahkeme ve idareci kararlarına karşı hukuksal yöntemler kullanabilir, ki bunlar yasada belirtildiği gibikişinin haklarını ve çıkarlarını korur .

Madde 33 [Suçlama Durumunda yasa ile orantili ilkeler]

1. Hiçkimse, yapmış olduğu bir suçla ki bu suç yapıldığı dönemde yasada bir suç olarak görülmemiştir . sadece yapılan suçlar ki bu suçlar yapılan dönemde, uluslararası adalette katliam, savaş suçu ve insanlara karşı suç olarak görülmekte .

2. Yapılmış suç için ceza uygulaması, suçun işlendiği dönemdeki yasaya karşı, daha da ağır olamaz.

3. Ceza şiddeti, yapmış olduğu suç ile orantısız olamaz.

4. Cezalar, yasalara uygun olarak belirlenir ki bu suçun işlendiği dönemde yürürlükte bulunan kanundan yararlanır, sadece bazı cezalar dışında ki, bunlar daha geç oluşan ve uygulanan bir yasa ve suçun işleyen şahıs adına daha da favorilidir.

Madde 34 [Aynı Dava Adına İki Kere Yargılanmama Hakkı]

Hiçkimse işlediği suçtan dolayı bir kereden daha fazla yargılanamaz.

Madde 35 [Davranış Özgürlüğü]

1. Kosova Cumhuriyetin Yurttaşları ve Kosova'nın yasal olan yabancı vatandaşları, Kosova Cumhuriyetin 'de bulunmalarına ve yaşama mekanını kendilerinin seçmeleri için özgürdürler .

2. Herkezin, ülkeden ayrılma hakkı vardır. Bu hakkın sınırlandırılması, yasa ile belirlenebilir, ki eğer onlar yasal prosedür için gereklidirler, mahkeme kararların uygulanması veya ülkenin korunması için sorumluluklarını doldurması gerekir.

3. Kosova Cumhuriyet yurttaşlarına, Kosova'ya girişi durdurulamaz ve Kosova dışına kendi istekleri dışında çıkartılamaz, ki sadece yasalarla veya uluslararası anlaşmalarla başka türlü ifade edilmişse .

4. Kosova cumhuriyetine yabancıların girme hakkı ve ülkeye yerleşmesi, yasa ile düzenlenecektir.

Madde 36 [Özel Hayat Hakkı]

1. Herkezin özel ve aile hayatına saygı duyulması, yaşama sağlığına , yazışma gizliliğine , telefonlaşmaya veya başka bir iletişim hakkına sahiptir .

2. Özel bir binaya veya bir daireye yapılan kontroller, ki bu kontrollerin amacı suçun araştırmaları içindir, sadece gerekli dereceye kadar yapılabilir ve tabiki nedenlerini açıklanması yapıldıktan sonra mahkemeden onay çıkartılarak delil aranmasına geçilebilir. Bu ilke dışında, suç işlediklerine inandıkları sanıkların tutuklanması için, ve kaybedilmesi riskli olabilecek delillerin toplanması için , direk gelen riski engellemek için yapılan kontrollere izin verilir, tabiki yasada öngörüldüğü gibi .

3. Yazışma, telefonlaşma ve diğer iletişim gizliliği, tartışılmaz bir haktır. Bu hak, geçerli bir dönem için sınırlanabilir, ki bu mahkeme kararı ile olabilir tabiki prosedür uygunluğu için gerekli ise , veya suç prosedürün devamlılığı için veya ülke korunması için gerekli ise , tabiki yasaların öngördüğü gibi.

4. Herkez kişisel bilgileri koruma hakkına sahiptir . Bilgilerin toplanması, korunması ve uygulanması yasa ile düzenlenir.

Madde 37 [Evlilik ve Aile Hakkı]

1. Kendi isteği üzerine, herkez evlenip aile kurma hakkına sahiptir.

2. Evlilik ve evliliğin seçimi yasa ile düzenlenir ve çiftin eşitliğine dayanır .

3. Aile, yasanın öngördüğü gibi, ülkenin özel korunmasına tabirdir.

Madde 38 [İnanç, Vicdan ve Din Özgürlüğü]

1. İnanç, vicdan ve din özgürlüğü, garantilidir .
2. İnanç, vicdan ve din özgürlüğü , dini kutlama ve kabul hakını birbirine bağlar, kişisel bilinci sunma hakını, veya bir dini derneğe katılma veya katılımınızı reddetme hakını bağlar.
3. Hiçkimse, kendi bilinci dışında zorlanıp , durdurulamaz, veya kendi bilinci çelişkesine tabir kılınamaz, ki dini uygulamalara katılmaması için zorlama olamaz, yada kendi inançlarını ve bilincini geneleştirme için zorunlu tutamaz.
4. Dini kutlama, inanç ve bilinç özgürlüğü yasa ile sınırlanabilir, ki eğer olası bir durum genel kamunun , sağlığın veya başka kişilerin hak korunması için gerekli ise sınırlanabilir.

Madde 39 [Dini Taraflar]

1. Kosova Cumhuriyeti, tüm din mensuplarını ve kendi ülke içerisinde bulunan dini binaların özerkliğini savunur.
2. Dini taraflar eşittir ve devletten ayırırlar.
3. Dini taraflar, kendi iç organizasyonunu hazırlamak için, dinni faaliyetleri için ve dini törenler için serbestirler .
4. Dini taraflar, bu Anayasa ve diğer yasalara uygun ,dini okula kurmalarına ilişkin hakları bulunuyor.

Madde 40 [İfade Özgürlüğü]

1. İfade özgürlüğü garantilidir. İfade özgürlüğü, ifade etme, dağıtma ve bilgi alma, düşünce ve diğer mesaj sunum özgürlüğü hakını içerir, tabiki herhangi biri tarafından ödeme yapılmadan.
2. İfade özgürlüğü, yasa ile sınırlanabilir, tabiki böyle bir sınırlama şiddet provokasyonun veya teşvikin durdurulması ve ulus, ırk , etnik ve dini düşmanlığın durdurulması için .

Madde 41 [Kamu Evraklarına Ulaşma Hakkı]

1. Herkez ,kamu evraklarına ulaşma hakkına sahiptir.
2. Kamu kuruluşların ve ülke idari kurumların tuttuğu evrak, genel dir, sadece bazı bilgiler kişisel dokunulmazlık, faaliyet gizliliği veya klasik güvenlik enformasyonları içeriğinde kanun ile yasaklanmıştır.

Madde 42 [Media Özgürlüğü]

1. Medyanın bağımsızlığı ve pluralizmi garantilidir.
2. Sansür yasaktır. Hiçkimse enformasyonlarının dağıtımını, medya aracılığı ile fikir dağıtımını engileyemez, sadece olası böyle bir sınırlama şiddet provokasyonun veya teşvikin durdurulması ve ulus, ırk , etnik ve dini düşmanlığın durdurulması için . .
3. Herkez doğru olmayan enformasyonları, bilginin tümünü sunulmayan veya doğru olmayan yayını düzeltme hakına sahiptir, ki eğer kendi hakını veya çıkarlarını yasanın öngördüğü gibi incitir.

Madde 43 [Yürüyüş Özgürlüğü]

Sakin yürüyüş garantilidir. Herkezin toplanma , protesto veya eylem düzenleme hakkı bulunuyor, aynı zamanda o eylemlere kendisinininde katılma hakkı bulunuyor. Bu hak, yasa ile sınırlanabilir, tabiki genel kamuyu, genel sağlık hizmetlerini, ulus güvenini veya başkalarının haklarını koruma adına gerçekleşir.

Madde 44 [Birlik Özgürlüğü]

1. Birlik özgürlüğü garantilidir. Birlik özgürlüğü, herhangi bir izin belgesi sunmadan, bir dernekte üye olması veya olmaması, veya herhangi bir derneğin eylemlerine katılma zorunluluğu olmadan, bir dernek kurma hakkıyla bağlantılıdır.
2. Sendika kurma ve bunları organize etme özgürlüğü, kişisel çıkarların korunması amacıyla garantili dir. Bu hakkın sınırlanması, yasa ile özel çalışma kadegorileri içeriğinde yapılabilir.
3. Anayasayı, özgürlüğün çiğnenmesi, ırk, ulusal, etnik, dini incitme amaçlı ile yapılan aktivitler veya organizasyonlar, yetkili olan mahkeme kararı ile durdutulabilir.

Madde 45 [Katılım ve Seçmen Hakkı]

1. Kosova Cumhuriyetin, on sekiz (18) yaşını doldurmuş her bir vatandaşı, seçim günü olsa bile , seçip ve seçimlere katılma hakına sahiptir, ki sadece bu hak mahkeme kararı ile sınırlandırıldığı durumlarda gerçekleşemez.
2. Devlet enstitütleri, kamu aktivitelerine katılma olanağını desteklerler ve herkezin kamu kuruluşların demokratik bir karar sunma açısından etkileme hakkını sunar.

Madde 46 [Müllkiyetin Korunması]

1. Müllkiyet hakkı garantilidir.

2. Mülkiyetin kullanımı, kamu çıkarları aynı ölçüde , yasa ile düzenlenir . Arazinin kullanımı, bölgeleşme amacı ile sınırlanabilir. Bölgeleşme, karşılığı verme hakkını sağlamaz.

3. Hiçkimse kendi bölgesinden zorla alı konulamaz. Kamu çıkarı için, yasaya göre, mülkiyete el konulabilir ama yerinde karşılığını sunarak .

4. El konulmada oluşan anlaşmazlık için , yetkili mahkeme karar verir.

5. Entellektüel mülk yasa ile korunur.

Madde 47 [Eğitim Hakkı]

1. Herkez bedava temel eğitim hakkına sahiptir. Zorunlu eğitim yasa ile belirlenir ve kamu fonundan finans edilir.

2. Genel enstitütler , herkez için eşit eğitim görmesi adına ve kendi kabiliyetine ve özel ihtiyaçlarına göre güven sağlayacaktır .

Madde 48 [Bilim ve Sanat Özgürlüğü]

1. Sanat ve bilim araştırma özgürlüğü garantilidir .

2. Akademik özgürlük garantilidir..

Madde 49 [Çalışma ve Meslek Alıştırma Hakkı]

1. Çalışma hakkı garantilidir.

2. Herkez kendi mesleğini ve çalışma yerini seçme özgürlüğüne sahiptir .

Madde 50 [Çocuk Hakkı]

1. Çocuklar koruma ve kesinlikle bakım hakkına sahiptirler .

2. Evlilik dışı doğan çocukların, ve evlilikten doğan çocuklar ile aynı hakka sahiptirler.

3. Her çocuk şiddetten korunma, kötü davranışa ve arstirmalardan korunma hakkına sahiptirler.

4. Çocuklar adına yapılan tüm uygulamalar, kamu idareciliğinden olsa bile ve ya özel kurumlardan, çocukların iyiliğe doğru çıkarları içindir.

5. Her bir çocuğun kişisel doğru raporlara ulaşma ve kendi ailesi ile irtibat kurma hakına sahiptirler, ki sadece olası bir kuruluş bu irtibatların çocukların iyiliği adına karşıt olabilecek kanatine varılırsa.

Madde 51 [Sağlığın ve sosyal sigortaların Korunması]

1. Sosyal ve Sağlık hizmeti yasa ile düzenlenir.
2. İşsizlik, hastalık, fiziksel veya düşünce engel, yaş ilerlemesi, temel sosyal sigorta bağlantısı ile oluşur, ve yasa ile düzenlenecek.

Madde 52 [Hayat Ortami Sorumluluğu]

1. Doğa ve tabiatı, Hayati ortamı ve ulusal mirasları, herkezin sorumluluğu üzerindedir. 2. Kamu idareci kurumları, herkezin hayat ortamı adına alınan karar yetkilerini garantilemek için çalışma uygular.
3. Ortam etkisi, tüm kamu kuruluşları tarafından alınması gereken herhangi bir karar için göz önüne alınacaktır.

Madde 53 [İnsan Hakları Hükümlerin Açıklaması]

Bu Anayasa ile İnsan hakları ve temel özgürlükler garantilidir, aynı anda ve aynı görüş içerisi ile İnsan Hakları için Avrupa Mahkemesinde kanun durumu olarak yayınlanır, ve diğer uluslararası organlarda ki bunlarda insan hakları uygulamasını sağlar ve uluslararası garantilidirler.

Madde 54 [Hakkın Adliye Yolu ile Savunulması]

Bu Anayasa ve ya herhangi kanun ile garantilenen herhangi bir hakkın çiğnenmesi veya Bu anayasaya göre garanti altına alınan herhangi hak herkez tarafından kullanılmalıdır., Bu hakların cignenmesi durumunda ise kanunların onordugu gibi derhal caresine bakmak.

Madde 55 [Temel Hakların ve Özgürlüğün Sınırlandırılması]

1. Bu Anayasa ile belirlenen hak ve özgürlükler garantilidir, ve sadece yasa ile sınırlanabilir.
2. Bu Anayasa ile garantilenen hak ve özgürlükler, sadece ölçülebilir seviyeye kadar sınırlanabilir, yani açık ve demokratik bir kuruma sınırlanmasına izin verilen amaca kadar.
3. Garantileşen hak ve özgürlüklerin sınırlanması, belirlenen sınırlamalar dışında, başka amaçlar için yapılamaz.

4. İnsan hakları sınırlanma durumunda veya bu sınırlamaların açıklanması, tüm kamu idari kurumları , en önemlisi mahkemelerin, sınırlanmış hakkın temeline, sınırlamanın amaç önemine, sınırlamanın kapasitesine, sınırlama ve ulaşılması amacı arasındaki raporun dikkat etme görevi bulunmaktadır ve aynı zamanda bu sınırlama amacına ulaşma olasılığını gözden geçirmeleri gerekir.

5. Garantileşen hak ve özgürlük sınırlaması, kesinlikle garantileşen hakkın temelini inkar edemez.

Madde 56 [Olağan Dışı Durumlarda Temel Hak ve Özgürlükler]

Anayasada korunan temel hak ve özgürlükler, sadece olagannüstü hallerde sınırlanabilir ve bu Anayasada ve uluslararası standartlarda öngörüldüğü gibi, gereken ölçüde oluşur.

DRAFT

Bölüm III Topulukların ve Bireylerinin Hakları

Madde 57 [Genel Hükümler]

1. Aynı dili konuşan ve ya dinsel etnik gruba yada ulusa mensup olan kişiler, geleneksel olarak Kosova Cumhuriyeti topraklarında yaşayanlar Anayasanın II. Bölümünde öngörüldüğü, temel hak ve özgürlüklerin yanında, özel haklara da sahip olacaklardır.
2. Topluğun her bireyi o topluluk bireyi olarak, muamele görüp görmemesi konusunda seçme hakkına sahiptir, bu seçmeden veya buna bağlı olarak uygulanan haklar, ayrımcılıkla sonuçlanmayacaktır.
3. Topluluk bireyleri topluluk niteliklerini, kimliğini serbest bir şekilde ifade edebilir, geliştirip, yükseltebilir.
4. Bu hakların uygulanması, beraberinde görev ve sorumlulukları taşıyıp, Kosova Cumhuriyeti yasalarının öngördüğü şekilde hareket edip, diğerlerinin haklarını ihlal etmeyecektir.

Madde 58 [Devletin Sorumlulukları]

1. Kosova Cumhuriyeti toplulukların ve bireylerinin kendi benliklerini savunmaları ve geliştirmeleri için gereken şartları sağlayacaktır. Hükümet maddi yardım da dahil olmak üzere, özellikle toplulukların kültürel faaliyetlerini destekleyecektir.
2. Kosova Cumhuriyeti hoşgörü ve diyalog havasını, topluluklar arası uzlaşmayı destekleyecektir. Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Çerçeve Anlaşması ve Bölgesel-Azınlık Dillerine İlişkin Avrupa Şartı ile öngörülen standartlara karşı saygılı olacaktır.
3. Kosova Cumhuriyeti milli kimliği, kültürü, dini veya dini sebeplerden ötürü tehdit altında ayrımcılığa, düşmanlığa, şiddete maruz kalan her bireyin korunması için gereken bütün önlemleri alacaktır.
4. Kosova Cumhuriyeti, ihtiyaca göre, hayatın her kademesinde, ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel bazında uygun önlemler olarak topluluklar arasında gerçekçi ve tam eşitliği sağlayacaktır. Bu çeşit önlemler ayrımcılık olarak irdelenmeyecektir.
5. Kosova Cumhuriyeti Kosovanın genel mirasının bir parçası olup, tüm toplulukların dini ve kültürel mirasının korunmasını teşvik edecektir. Kosova Cumhuriyetinin bir de özel görevi topluluklar için dini ve kültürel önem taşıyan bina ve anıtların korunmasını sağlamaktır.
6. Kosova Cumhuriyeti tarafından toplulukların haklarını kısıtlayanlara karşı etkili önlemler alınacaktır. Toplulukları asimilasyon politikalarından, uygulamalarından ve istemleri dışında ona yol açan her faaliyetten koruyacaktır.

7. Kosova Cumhuriyeti Anayasada açıkça belirtildiği gibi tüm toplulukların ve bireylerin haklarını rahat bir şekilde kullanabilmelerini sağlamaktadır.

Madde 59 [Toplulukların ve Bireylerinin Hakları]

Topluluklar veya bireyler olarak şu haklara sahiptirler:

- (1) Kültürlerine sahip çıkmak, geliştirmek ve ifade etmek, kimliğinin temel unsurlarını tam olarak din, dil, gelenek ve kültürlerini korumak;
- (2) Kosova Cumhuriyeti resmi dillerinden birini seçerek her düzeyde devletin sağladığı şartlarda eğitim görmek;
- (3) Yasayla öngörüldüğü kadar devletin sağladığı anaokul, ilk ve orta eğitimi kendi anadilinde, bu amaçla yeni sınıf veya okulların oluşması için genel eğitim enstitüleri için aranan kriterlerden daha hafif olacak;
- (4) Özel eğitim enstitüleri kurarak onları yönetmek, uluslararası yasa ve standartlara uyum göstererek devletten maddi yardımı almak;
- (5) Özel ve kamu hayatlarında dil ve alfabelerini serbestçe kullanabilmek;
- (6) Belediye yetkilileriyle ve ya yasaya uygun olan belli bir sayıyı temsilen merkezi otoritelerin yerel birimleriyle dil ve alfabelerini kullanabilmeleri, tercümanlar için yapılan harcamalar, yetkili otoriteler tarafından karşılanmalı.
- (7) Uluslararası standart ve yasalara uygun bir şekilde ulusal sembolleri gösterip kullanmak;
- (8) İsimlerini orjinal şekliyle kendi öz dilinde kaydetmek, aynı zamanda zoraki bir şekilde isimleri değiştirilmiş ise orjinal haline dönüştürmek;
- (9) Buldukları bölgenin farklı topluluklardan oluştuğunu yansıtmak; dükkan isimleri, yol veya diğer topografik göstergeleri bilmek;
- (10) Kamusal Medya yayıncılığında katılımın sağlanması aynı zamanda yasa ve uluslararası standartlara uyumlu kendi dillerinde programlar sunmak;
- (11) Özel medyalarını oluşturup kullanmak, kendi dillerinde bilgi sunmaları, günlük gazete, kablo yayıncılığı, yasa ve uluslararası standartlara uyumlu bir şekilde ayrılmış olan frekansları kullanmak. Kosova Cumhuriyeti frekans kullanımı konusunda uluslararası frekans planını sağlamak için gereken önlemleri alarak, Kosovada Cumhuriyetinde Sırp topluluğuna, Sırp dilinde lisanslı olan bağımsız televizyon kanalı sağlamak;

- (12) Kosova Cumhuriyeti sınırları içinde irtibatlarını serbestçe yapabilmek, ve farklı devletlerdeki kişilerle barışçıl ve hür irtibatlar oluşturmak, yasa ve uluslararası standartlara uyumlu özellikle dini ve kültürel bağları kurmak;
- (13) Uluslararası, bölgesel, yerel olan devlet dışı kuruluşlarla irtibat içinde olup, kimse zorluk çıkarmadan ve ayrımcılık yapmadan katılmak;
- (14) Kültürel, sanatsal, bilimsel ve eğitimsel dernekler kurmak, aynı zamanda kimliğin geliştirilmesinde de araştırmacı, kalkınmada ve gelişmede yardımcı olan dernekleri kurmak;

Madde 60 [Topluluklar Konseyi Müşavirliği]

1. Topluluklar Konseyi Müşavirliği Kosova Cumhuriyeti Başkanı çatısı altında faaliyet gösterecek ve bütün Topluluklar temsil edilecektir.
2. Topluluklar Konseyi Müşavirliği topluluk derneklerinin temsilcilerinden oluşur.
3. Topluluklar Konseyi Müşavirliğinin görevi şunları kapsar:
  - (1) Hükümet ve topluluklar arasında eşgüdümü sağlayan bir mekanizmanın oluşması;
  - (2) Toplulukların Hükümet tarafından hazırlanabilen yasama ve siyasi inisiyatiflere erken dönemde yorum getirme imkanı sağlanması, onların bakış açıları proje ve programlarda dahil olması.
  - (3) Her farklı sorumluluk ve fonksiyon, yasaya uygun olmalıdır;

Madde 61 [Kamu Kuruluşlardaki Temsil ve Çalışma]

Kamu idarenin yetkilerine ve kamu idarenin bütünlüğüne saygılı olma kaydıyla, Topluluklar ve bireyleri bütün kamu kuruluşlar düzeylerinde eşit şekilde temsil edilebilir, çalışabilir. özellikle topluluğun çoğunlukta olduğu bölgede Polis servisi gibi kurumlar.

Madde 62 [Yerel İdarede Temsil]

1. Belediyelerde yaşayanların en azından %10u topluluklar ise ve hala çoğunluğu oluşturuyorlar ise Belediye meclisinde topluluklar için ayrılan özel bir başkan yardımcısı görevi bulunur, bu göreve topluluklar tarafından bir temsilci atanır.

2. Belediye meclisi başkan yardımcısı görevine de, yerel seçimlerde en çok oy alan ulusal azınlık adayı olacaktır.

3. Topluluklar başkan yardımcısı, topluluklar arası işbirliğini sağlayacak, azınlık olan toplulukların dertlerini anlatacakları adres olacaktır, Başkan yardımcısı belediye meclisinde azınlık sorunlarını dile getirecektir. Başkan yardımcısı topluluklar tarafından gönderilen dilekçeleri denetler çünkü Anayasayla verilmiş olan haklar belediye meclisinin almış olduğu faaliyet ve kararları tarafından çiğnenmiş olabilir. Başkan yardımcısı bu hadiseleri Belediye meclisine sefk eder, önceden alınan kararların yeniden gözden geçirilmesini sağlar.

4. Eğer ki Belediye meclisi alınan kararın bir daha gözden geçirilmemesine kararlaştırırsa, veya gözden geçirildikten sonra Başkan yardımcısının değerlendirmesiyle Anayasayla öngörülen haklar hala çiğneniyor ise bu konuyu doğrudan Anayasa Mahkemesine sevk edebilir, Anayasa mahkemesi de davaya bakabilme kararını alabilir.

5. Kosova Cumhuriyetinde bu belediyelerde idare organlarındaki temsil azınlık olan topluluklara garanti edilmiştir..

DRAFT

Bölüm IV   **Kosova Cumhuriyeti Meclisi**

Madde 63   **[Genel İlkeler]**

Meclis, direkt olarak halk tarafından seçilen Anayasa'nın en üst düzeydeki organıdır ve Kosova Cumhuriyetin halkını temsil eder. ,

Madde 64   **[Meclis Yapısı]**

1. Meclis, açık listelere bağlı gizli oylama ile seçilen yüz yirmi (120) üyeden oluşmaktadır. Meclis'te bu sandalyeler seçimlerde aldıkları geçerli oylarla orantılı olarak partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifleri ve bağımsız adaylar arasında ayrılır.

2. Bu ayırım yapısına göre, yüz yirmi (120) sandalyenin yirmi (20) si ,Kosova Cumhuriyetindeki' ndeki azınlıkların ek temsilini sağlamak için aşağıdaki şekil gibi paylaşılır:

- (1) partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifler, bağımsız adaylar, ki bunlar Kosova Cumhuriyeti Sırp Topluluğunu temsil ettiğini ilan eden adaylar arasında paylaşılır, Mecliste aldıkları geçerli oyla orantılı olarak manimim (10) tabiki kazanılmış sandalye sayısı (10) sayısından daha küçük bür sayı ise;
- (2) partiler, koalisyonlar, yurttaş inisiyatifler, bağımsız adaylar, ki bunlar Kosova Cumhuriyetinin'nin diğer azınlık Topluluğunu temsil ettiğini ilan eden adaylar arasında paylaşılır, Mecliste diğer kazanılmış sandalye sayısı şu şekilde paylaşılır : Romen topluluğu bir (1) sandalye; Aşkali topluluğu bir (1) sandalye ; Mısırlılar topluluğu bir (1) sandalye; ve ek olarak genel oylama sayısı daha fazla olan Roma, Aşkali veya Mısır topluluğuna bir (1) sandalye daha verilecek; Boşnak Topluluğu üç (3) sandalye , Türk topluluğu iki (2) sandalye ve Goran topluluğuna ise bir (1) sandalye , herbir topluluğun kazandığı sandalye sayısı, garantili olan sandalye sayısından daha az ise.

Madde 65   **[Meclis Yetkileri]**

Kosova Cumhuriyetin Meclisi :

- (1) yasaları, kararları ve genel diğer yasaları kabul eder ;
- (2) anayasayı, üyeleri tarafından ikide üç (2/3) oylama ile değiştirme kararı alır, içeriğinde Kosova'nın azınlık topluluklar temsilcilerin ikide üç (2/3) oylaması geçmektedir;
- (3) yasaya uygun, referandum ilan eder;
- (4) uluslararası risaleleri onaylar;

- (5) Kosova Cumhuriyetin bütçesini kabul eder;
- (6) Başkan ve Başkan yardımcısını seçer ve görevden alır;
- (7) Kosova Cumhuriyetin başkanını seçer ve görevden alabilir;
- (8) Hükümeti seçer ve kendisine karşı güvensizlik sunabilir;
- (9) Hükümet ve diğer genel enstitütlerin çalışmasını gözler, ki Anayasaya ve kanunlara göre, Meclise rapor sunmaları gerekir;
- (10) Kosova Hakimler Heyetin üyelerini ve Kosova Savcılık Heyet üyelerini seçer, Anayasaya uygun bir şekilde;
- (11) Anayasa Mahkemesi'nin, hakimlerini önerir;
- (12) Dış ve güvenlik siyasetini gözler;
- (13) Olağandışı durumun ilanı esasında, Cumhurbaşkanı kararnamesine onayını sunar;
- (14) yasaların öngördüğü , genel çıkar konuları için karar verir;

Madde 66 [Seçilme ve Görev Süresi]

1. Kosova meclisi, dört yıllık bir görev süresi ile seçilir, seçim sonuçlarının onaylanmasını müteakip otuz (30) gün içinde toplanacak açık oturumu tarihinden itibaren.
2. Mecliste genel seçimler , görev bitiminden en geç otuz (30) gün içerisinde , Mecliste ayırım durumunda , ayırım gününden en geç kırk beş (45) gün içerisinde seçimler yapılır.
3. Kosova Cumhuriyet başkanı, Meclisin ilk oturumunu davet eder . Eğer Kosova Cumhuriyetin başkanı Meclisin ilk oturumunu çağırılmaz durumda ise, Meclis Başkan olmadan da toplanır .
4. Kosova meclisin görev süresi, sadece olağandışı durumlarda yani saldırıdan savunma amaçlı veya anayasa riskinden veya Kosova Cumhuriyetin genel savunması durumunda uzatılabilir, ve tabiki bu Anayasada öngörüldüğü gibi sadece olağan dışı durumun olduğu dönemler içerisinde geçerlidir .
5. Şartlar, seçmenler ve seçim prosedürleri ,yasa ile belirlenir.

Madde 67 [Başkan ve Başkan Yardımcılarının Seçilmesi]

1. Kosova Meclisi, Başkanı ve beş (5) başkan yardımcısını seçer.

2. Meclis Başkanı parlamentonun en büyük ekibi tarafından önerilir ve Meclis Milletvekilerin cogunluk oyu ile seçilir .

3. Üç (3) başkan yardımcısı, parlamentonun en büyük üç ekibi tarafından önerilir, Meclis Milletvekilerin cogunluk oyu ile seçilir.

4. İki (20) başkan yardımcısı Mecliste azınlık topluluklarını temsil eder, Meclis Milletvekilerin cogunluk oyu ile seçilir. Başkan yardımcılardan biri Kosova'nın Sırp Toplulukları olacak, diğer başkan yardımcısı ise Mecliste diğer azınlık topluluklarından seçilecektir..

5. Meclis Başkanı ve Başkan yardımcıları, milletvekilerin genel oylamasındaki ikide üç (2/3) oy çokluğu ile görevden uzaklaştırılır.

6. Meclis Başkanı ve Başkan yardımcıları , Meclis Başkanlığını oluştururlar. Başkanlık, Meclis çalışma yönetmenliğinde belirlenen Meclis idareciliğın çalıştırılması yönünde sorunludur .

7. Meclis Başkanı :

- (1) Meclisi temsil eder ;
- (2) Gündemi oluşturur, davet eder ve oturum başkanlığı yapar;
- (3) Meclis tarafından onaylanan yasaları imzalar;
- (4) Bu Anayasaya ve Meclis çalışma yönetmenliğine uygun, değişik çalışmalar yapar;

8. Görevde bulunmaması durumunda, Kosova meclisini başkan yardımcılardan birisi Başkan konumuna geçici yardımcı olur .

Madde 68 [Seanslar]

1. Kosova Meclisin toplantıları geneldir .

2. Kosova Meclis toplantıları, Kosova'nın Cumhurbaşkanı, Başbakanı veya Milletvekilerin biri de üç (1/3) tarafından istenildiği takdirde kapalı geçebilir, tabiki Meclis çalışma yönetmenliğın belirlediği durumlarda. Kararlar açık ve seffaf bir şekilde alınır ve o seansta bulunan ve oylayan Meclis Milletvekilerinden iki de üç (2/3) oyama istenilmektedir.

Madde 69 [Seans Saati ve Çoğunluğu]

1. Kosova Meclisi yıllık çalışmalarını iki oturum ile gerçekleştirir .

2. İlkbahar oturumu, Ocak ayının üçüncü Pazartesi gününde başlar, ikinci oturum ise Sonbaharda, Eylül ayının ikinci Pazartesi gününde başlar .

3. Meclis'te çoğunluk, toplantıda Meclis Milletvekilerin yarısından fazla bulunduğu durumunda olur.

4. Kosova Meclisi, Kosova Cumhurbaşkanı Başbakan veya Milletvekilerin üç te biri (1/3) tarafından istenildiği taktirde olağan dışı toplantı uygulayabilir.

Madde 70 [Milletvekilerin Görev Süresi]

1. Milletvekiler, halkın temsilcisidir ve herhangi bir zorunlu görev süresine uymaları gerekmez .

2.Kosova Meclisin Milletvekil görev süresi , seçim sonuçlarının belgelendiği günden itibaren başlar.

3. Milletvelilerin görev süresinin bitmesi veya geçersiz olması, ekte görüldüğü gibi durumlarda olur:

- (1) yemin etmezse;
- (2) isatifasını sunarsa ;
- (3) Kosova Hükümetin üyesi olarak tayin edilirse;
- (4) Meclisin görev süresi biterse;
- (5) altı (6) ay üstüste seanslara katılmazsa. Özel durumlarda ise, Kosova Cumhuriyetin Meclisi değişik karar sunabilir .
- (6) Kesin kararlar, işlemiş olduğu suçtan dolayı, beş (5) ve üzerinde adli ceza uygulanırsa;
- (7) şahıs vefat ederse;

4. Mecliste, Milletvekileri adına boş olan sandalyeler, bu Anayasaya ve yasalara uygun olarak hemen doldurulur.

Madde 71 [Nitelikler ve Cinsiyet Uyumu]

1. Kosova Cumhuriyetin onsekiz (18) yaşını doldurmuş bir vatandaş veya yasal şartlara sahip olan herkez, milletvekili için aday olabilirler .

2. Kosova meclis oluşumu, cinsiyet uyumuna saygı gösterecek, ki bu uyumlar uluslararası ilkeler ile uyum içerisinde kabul edilmiştir.

Madde 72 [Uyuşmazlık]

Kosova Meclis Milletvekilleri, genel idarecilikte herhangi bir icra görevinde bulunamaz veya genel mülkiyeti olan bir kuruluştta çalışamaz, ve yasaların öngördüğü gibi herhangi bir başka görev icrasında bulunamaz.

Madde 73 [Adaylık Olanaksızlığı]

1. Meclis Milletvekilleri, ekte görüldüğü gibi buldukları görevlerden istifa sunmadan bir sonraki Milletvekil adaylığına ne üye olup ne de Meclis Milletvekili seçilebilirler:

- (1) Yargıç ve Savcılar;
- (2) Kosova Koruma Güçler katılımcıları;
- (3) Kosova Polis katılımcıları;
- (4) Kosova Gümrük yetkilileri;
- (5) Ülke Güvenlik yetkilileri;
- (6) bağımsız ajans temsilcileri;
- (7) diplomat temsilciler;
- (8) Merkez Seçim Komisyon başkanı ve üyeleri;

2. Milletvekilik adaylığına, mahkemenin kesin kararında, çalışma adına yasalar tarafından engellenen şahıslar.

3. Kent seviyesinde icra sorumluluğunda bulunan Başkan ve diğer yetkililer, bir önceki görevlerinden istifalarını sunmadan Meclis'te üye olarak seçilemezler .

Madde 74 [Görev Uygulaması]

Kosova Meclis'in Milletvekilleri, Kosova Cumhuriyetin en olumlu çıkarları adına ve bu Anayasa uyumu, kanunları ve Meclis prosedür şartları adına görev uygulamasında bulunuyorlar.

Madde 75 [Dokunulmazlık]

1. Meclis'in milletvekilleri olarak yaptıkları tüm konuşmalar ve gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin tüm sivil veya cezai takibatlardan ve Meclis üyesi olarak kendi sorumluluk alanlarındaki kararlardan muafır. Dokunulmazlık, Meclis'te Milletvekillerin kendi sorumluluk alanları dışında aldıkları kararlar için , suç tadbikatinde engel olmaz.

2. Meclis Milletvekili, Meclis üyesi olarak bulunduğ müddet içerisinde, Meclis üye çoğunluğ onayı olmadan tutuklanamaz ve durdurulamaz.

Madde 76 [Çalışma Yönetmenliği]

Meclis prosedür şartları, kendi üyeleri tarafından ikide üç (2/3) oy cogunlugu ile kabul edilir ve iç düzeltmeyi ve Meclis'in çalışma şeklini belirler.

Madde 77 [Komisyonlar]

1. Kosova Meclisi, Meclisin politika oluşumunu sağlayan daimi komisyon, işlev komisyonu ve ad hoc komisyonu tayin eder.
2. Meclis, kendi üyeleri tarafında uc te bir (1/3) talebi ile, özel konular için komite belirler, içeriğinde araştırma konuları bulundurarak.
3. Her meclis komitenin bir başkan yardımcısı, başkanlık dışında diğer topluluktan olacaktır
4. Komite prosedürleri ve hükmü, Meclis çalışma yönetmenliği ile belirlenir.

Madde 78 [Toplulukların Çıkarları ve Hakları için Komiteler]

1. Topluluk çıkarları ve hakları için oluşan komite, Meclisin kalıcı komitesidir. Söz konusu komite, Meclis Milletvekilerin bulunduğu uc te bir (1/3) üyesi tarafından oluşmaktadır, ki bunlar sirp topluluğun yedek sandalyesini oluşturmaktadır, bunlardan uc te biri (1/3) Meclis Milletvekil üyeleri oluşturmaktadır, ve Meclis tarafından temsil edilen diğer azınlık topluluklarına sandalyesini oluşturmaktadır.
2. Meclis'in herhangi bir üyesi tarafından sunulacak bir talep ile, öneriler her kanun, toplulukların çıkarları ve haklar komitesine sunulacak. Komite, kendi üyelerin oluşturduğu oy çokluğu ile, iki hafta içerisinde önerilmiş kanun için takdir kararı sunacaktır.
3. Toplulukların çıkarları ve hakları istenilen adrese iletildi güvencesi oluşturmak için, Komite, Meclise veya diğer komiteye tavsiyede bulunabilir.
4. Komite, kendi inisiyatifi ile, Meclis içerisinde değişik kanun ve değişik uygulama önerisi sunabilir, ki kendilerine göre azınlıkların çıkarlarını koruma amaçlı gereken uygulamalar yapıldı düşüncesi oluşturulduğunda, komisyon üyeleri, kişisel düşünce sunabilirler.
5. Meclis başkanlığına, tavsiye düşünce amaçlı komisyon bir konu yönlenebilir, başka bir komisyon, veya Meclis üyelerinden en az on (10) kişiden oluşan bir komisyon.

Madde 79 [Yasama İnisyatifi]

Kanun önerme inisiyatifi, kendi çalışma alanı içerisinde Kosova'nın Cumhurbaşkanı, Hükümet, Meclis Milletveklileri veya en azından halkın onbin oyu ile alınabilir .

Madde 80 [Yasaların Kabul Edilmesi]

1. Yasalar, kararlar ve diğer kanunlar, mevcut bulunan ve oy kullanan milletvekil oylama cogunlugu, Meclis'te kabul edilir, tabiki Anayasa'da değişik belirlendiğinde.
2. Meclis tarafından kabul edilen yasa, Kosova Meclis Başkanı tarafından imzalanıp, ve imzalandığı sekiz (8) gün içerisinde Kosova'nın Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilir.
- 3.Eğer Kosova'nın Cumhurbaşkanı, yasayı Meclise tekrardan iade ederse, kendisi yasanın iade edilme açıklamasını yapması gerekir. Kosova Cumhurbaşkanı, Meclise yasayı iade etme hakkını bir kere kullanabilir .
4. Meclis, Milletvekillerin oy cogunlugu ile, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen yasanın kabul edilmesini karar verir ve söz konusu yasa ilan edilmiş olarak kabul edilir.
5. Eğer Kosova Cumhurbaşkanı, aldığı yasanın sekiz (8) gün içerisinde, herhangi bir karar getirip veya iadesini yapmazsa, yasa imzasız ilan edilmiş olarak gösterilir ve Resmi gazete'de yayınlanır .
6. Yasa, Resmi Gazete'de yayınlandığı onbeş (15) gün içerisinde yürürlüğe girer, tabiki eğer söz konusu yasada değişik belirlendiği takdirde.

Madde 81 [Yaşamsal Çıkar Mevduatı]

1. Ekte sunulan yasaların kabulü, değiştirilmesi veya yürürlükten kalkması için, Mecliste bulunan ve oylamaya katılan üyelerin oy çokluğu ile gerçekleşir, ve Meclis üye çokluğun ki orada bulunup ve oy kulanıp, ve çokluk olmayan topluluk temsilcilerinin yedek veya garantili sandalye olan lar ile gerçekleştirilir:

- (1) Kent sınırlarını değiştiren kanunlar, kent temelini atan veya imhasında bulunan kanunlar, kentlerde hükümet oluşumunu belirleyen kanunlar ve kentaltı ilişkilerinde ve kent sınır dışı belirleme kanunları;
- (2) Anayasada belirlenenler dışında, topluluk ve katılımcılarını hak uygulama yasaları ;
- (3) dill kullanma yasası;
- (4) yerel seçim yasası;
- (5) kültürel mirasın korunma yasası ;
- (6) dini özgürlüğü ve dini topluluklar ile ilişkilerin yasası;
- (7) eğitim yasası;

(8) sembollerin kullanımı, içeriğinde topluluk semboleri ve genel kutlamalar için yasa;

2. Hiçbir yaşamsal çıkar mevduatına , referandum uygulaması yapılamaz.

Madde 82 [Meclis Dağılımı]

1. Meclis, bu olaylarda dağıtılır:

- (1) Hükümet ,Kosova Cumhurbaşkanı tarafından göreve sunulduğu altmış (60) gün içerisinde, kurulmadığı taktirinde;
- (2) Meclisin dağılımı için, Milletvekilerin ikide üç oylaması durumunda, dağılım Kosova Cumhurbaşkanı kararnamesi ile yapılır;
- (3) seçim prosedürün başladığı altmış (60) gün içerisinde, Kosova Cumhurbaşkanı seçilmediği durumunda;

2. Meclis, Hükümetin başarılı güvensizlik oylaması sonrasında, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından dağılabilir .

Bölüm V   Kosova Cumhuriyeti Başkanı

Madde 83   [Başkan Konumu]

Kosova Cumhuriyetin Başkanı vatandaşların birlik ve beraberliğini temsil eder ve ülke başıdır.

Madde 84   [Başkan Yetkileri]

Kosova Cumhuriyet Başkanı :

- (1) Kosova Cumhuriyetini ülke içinde ve dışında temsil eder;
- (2) Bu Anayasada belirtilen, kuruluşların fonksiyonlanmasını garanti eder;
- (3) Kosova Meclisi için seçimleri ilan eder ve ilk toplantıya davet eder;
- (4) Kendisine ait Anayasal yetkileri adına, karamame sunar;
- (5) Eğer Kosova Cumhuriyeti adına ve bir veya daha fazla kendi topluluklarına ait herhangi bir onaylanmış yasaların yeniden gözden geçirilmesi adına geri çevirme hakkı bulunuyor. Bir yasanın iade etme hakkını, sadece bir kere kullanabilir ;
- (6) Anayasa değişikliğini önerir;
- (7) Anayasa Mahkemesinde, anayasal konular için müracatta bulunabilir;
- (8) Başbakan danışmanlığı ile, Dış politikayı yönetir;
- (9) Kosova'da bulunan diplomasi görev şeflerinden, güven belgesi kabul eder;
- (10) Kosova Güvenlik Güçleri, en üst düzey komutanıdır;
- (11) Toplulukların, istişar heyeti yönetir;
- (12) Mecliste çoğunluğu oluşturan, siyasi partiler veya koalisyonların önerisinden sonra, Hükümetin kurulmasına ilişkin görev süresini belirler;
- (13) Kosova Yargıtay Heyetin önerisi ile, Kosova'nın Üst düzey Yargıtayını tayin eder ve görevden alır;
- (14) Kosova'nın Yargıtay Heyeti önerisi ile , Kosova Cumhuriyetin hakimlerini tayin eder ve görevden alır;

- (15) Kosova Savcılık Heyetin önerisi ile , Kosova Cumhuriyetin Ülke Savcısını tayin eder ve görevden alır;
- (16) Kosova Savcılık Heyetin önerisi ile, Kosova Cumhuriyetin savcılarını tayin eder ve görevden alır;
- (17) Meclis önerisi ile, Anayasa Mahkemenin yargıçlarını tayin eder;
- (18) Hükümetin tavsiye kararı ile, Kosova Güvenlik Güçler Komutanı'nı tayin eder;
- (19) Başbakan ile işbirliğinde, Kosova Genel İstihbarat Ajansın Müdürü'nü, müdür yardımcısını ve müfetişini tayin eder;
- (20) Hükümette danışarak, Olağan dışı durum ilan etme kararı verir;
- (21) Kosova Güvenlik Heyeti'nden toplantı yapılmasını isteyebilir ve olağandışı durumlarda onların önceliğini sunabilir;
- (22) Başbakana danışarak , Kosova Cumhuriyeti'nin diplomasi görevlerini ve elçiliklerin kurulması için karar verebilir;
- (23) Hükümet önerisi ile, Kosova Cumhuriyetin diplomasi misyon şeflerini tayin eder ve görevden alır;
- (24) Merkez Seçim komisyonu başkanını tayin eder;
- (25) Kosova Cumhuriyetin Merkez Banka başkanını tayin eder, ki bu şahıs Yönetici Müdür olarak hizmet sunar ve Yönetim Kurulun diğer üyelerini tayin eder;
- (26) yasaların öngördüğü gibi madalya, şükranlarını iletir ve ödüler verir;
- (27) yasaların öngördüğü gibi, kişisel bağışlama sunar;
- (28) Kosova Meclisine, yılda bir kere kendisinin yapmış lduğu faaliyetleri adına yönelir;

Madde 85 [Başkan Seçimi İçin Nitelikler]

Kosova Cumhurbaşkanı olarak, Kosova Meclis Milletvekil şartlarına uyan Kosova Cumhuriyetinin herbir vatandaşı seçilebilir.

Madde 86 [Başkan Seçimi]

1. Kosova Cumhurbaşkanı, gizli oylama ile Kosova Meclisi tarafından seçilir.

2. Kosova Cumhuriyet başkanın seçilmesi, bir önceki Cumhurbaşkanı görev süresi bitiminden otuz (30) gün içerisinde seçilmesi gerekir .

3. Kosova Cumhuriyetin her bir vatandaşı, ve kendisi Kosova Meclis Milletvekilleri'nin en azından otuz (30) imzasını alırsa , Kosova Cumhurbaşkanı adaylığını sunabilir. Meclis Milletvekilleri, Kosova Cumhurbaşkanı aday için sadece bir imza sunma yetkileri vardır .

4. Cumhurbaşkanı seçimi, Meclisin Milletvekilleri tarafından ikide üç oylaması ile gerçekleşir.

5. İki tür sonunda, hiçbir aday üçte iki (2/3) çoğunluğu sağlamadığı takdirde, ikinci tur oylamasında en çok oy alan iki aday arasında üçüncü oylama turu gerçekleşir ve milletvekilleri tarafından en çok oy alan aday, Kosova Cumhuriyetin Başkanı seçilir .

6. Eğer üçüncü oylama turunda, hiçbir aday Kosova cumhuriyetin başkanı seçilmezse, Meclis dağılımı olur ve yeni seçimler ilan edilir, ki bu seçimler en geç kırk beş (45) gün içerisinde gerçekleşmesi gerekir .

Madde 87 [Görev Süresi ve Yemini]

1. Kosova Cumhuriyetin Başkanı, görev süresi Kosova Meclisi karşısında yemin ettiğinden sonra başlar .

2. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi beş (5) yıldır .

3. Birinci görev süresi bitiminde , Cumhurbaşkanı tekrardan sadece bir kere daha seçilebilir .

Madde 88 [Uzlaştırılmazlık]

1. Cumhurbaşkanı, başka herhangi bir görev hizmetinde bulunamaz .

2. Seçildikten sonra, Cumhurbaşkanı herhangi bir siyasi partide görevli olamaz ..

Madde 89 [Dokunulmazlık]

Kosova Cumhurbaşkanı , tüm sivil ve cezai takibatlardan, ve Kosova Cumhurbaşkanı sorumlulukları adına aldığı kararlardan ve çalışmalardan muafır .

Madde 90 [Cumhurbaşkanın Geçici İktidarsızlıkları]

1. Kosova Cumhuriyet başkanı , geçici bir süre içerisinde kendi sorumluluklarına üstlenme adına muktedir değilse, kendisi gönüllü olarak bu görevi Meclis Başkanı'na sunabilir, ki kendisi Kosova Cumhuriyet başkan görevlerini yerine getirir .. Cumhurbaşkanı sorumluluklarının başkasına geçme talimatı, eğer bilgisi bulunuyor ise nedenlerinin ve bu sorumluluğun süresini içeren bir yazı sunması gerekir .Kosova Cumhuriyeti Başkanı,

görevine sorumluluklarını tekrardan alabilme durumunda olduğunda dönebilir, bundan dolayı Meclis Başkanı 'nın ,Cumhurbaşkanlık görevi son bulur.

2. Sorumlulukların gönüllü olarak değiştirilme gerçekleşmemişse, Kosova Cumhuriyetin meclisi , tıbbi konsium ile görüşmeler sonrasında , milletvekil oyların üçte ikisi (2/3) ile , Kosova Cumhurbaşkanının kendi sorumluluklarını yerine getirmesi yönünde müktedir olmadığını kararlaştırırlar. Kosova Meclis Başkanı., Kosova Cumhuriyet Başkanı görevini yerine getirir, Cumhurbaşkanlık sorumluluklarını tekrardan alması için müktedir olduğunda , Cumhurbaşkanı tekrarda konumuna getirilir.

3. Kosova Cumhuriyet Başkan görevini yerine getirme görevi, altı (6) aydan fazla bir dönem içinde yapılamaz .

Madde 91 [Cumhurbaşkan Görevinden Alınması]

1. Kosova Cumhurbaşkanı, kendisi çok ağır bir suçtan dolayı suçlanıyorsa veya bu görevin sorumluluklarını yerine getirebilmesi için müktedir veya ağır hasta olduğundan dolayı , veya Anayasa Mahkemesi kendisinin çok ağır bir anayasa çiğnemesi yaptığına ilişkin kaanat sunarsa, Meclis tarafından görevine son verilebilir.

2. Kosova Cumhurbaşkan görevine son verme prosedürü, Meclis üyelerinin dörtte biri (1/4) tarafından inisiyatifleşerek, ve kendileri bir dilekçe sunarak, içeriğinde ise görevden alma nedenleri aktararak, gerçekleşir. Eğer dilekçede müktedirliği veya herhangi bir ağır hastalığı varsayılsa, Meclis, sağlık durumu için, tıbbi konsilium düşüncesini isteyecektir. Eğer dilekçede, çok büyük Anayasa çiğnemesi görülürse, dilekçe hemen Anayasa mahkemesine teslim edilmesi gerekir, ve bu konu adına dilekçenin alındığı günden itibaren yedi (7) gün içerisinde bu konu adına karar getirilecek.

3. Eğer Kosova Cumhurbaşkanı çok ağır bir suç ile suçlanırsa, ve ya Meclis bu madde uyumu içerisinde, Cumhurbaşkanı bu görevi yerine getirmesi için müktedir yada çok ağır hastalığından dolayı zor olduğunu kabul ederse, veya Anayasa Mahkemesi, kendisinin çok büyük anayasal çiğnemesi görülürse, Meclis, tüm üyelerin üçte iki (2/3) oyu ile Cumhurbaşkanı görevden alabilirler .

Bölüm VI   Kosova Cumhuriyetin Hükümeti

Madde 92   [Temel İlkeler]

1. Kosova Hükümetini Başbakan, Başbakanyardımcısı ve Bakanlar oluşturmaktadır.
2. Kosova Hükümeti yürütme görevini, Anayasa ve diğer yasalara uygun olarak yerine getirir.
3. Hükümet, Anayasa ve diğer yasaların öngördüğü sorumluluklar içerisinde ,Kosova meclisi tarafından onaylana diğer kanun ve yasaların .
4. Hükümet, bu anayasa ve diğer yasalara bağlantılı kararlar alır, yasa tasarısı önerir ve bulunan kanunların ve yasaların değişikliğini, ve aynı zamanda kendisi tarafından önerilen yasa tasarısı adına fikirlerini sunar .

Madde 93   [Hükümet Yetkileri]

Hükümetin yetkileri :

- (1) Ülkenin iç ve dış politikasını önerir ve uygular;
- (2) ülke ekonomi gelişimini sağlar ;
- (3) yasa tasarısı ve Meclise diğer yasa önerisinde bulunur ;
- (4) yasanın uygulanması için, karar alır ve yasa tasarısı veya yönetmenlik çıkarır;
- (5) Kosova Cumhuriyetin Bütçe önerisini sunar;
- (6) idareci kurumların çalışmalarını gözetler ve direktif sunar;
- (7) kamu hizmetleri gelişim ve faaliyet direktifleri sunar ;
- (8) Kosova Cumhuriyeti diplomasi şeflerin tayin edilmesi ve görevden alınmasına ilişkin , Cumhurbaşkanı öneri sunar;
- (9) Anayasa değişikliğini önerir;
- (10) Anayasa Mahkemesinde, anayasal konulara sunabilir;
- (11) merkezi ve yerel organlarda belirlenmeyen, diğer yürütme faaliyetlerini icra eder;

Madde 94 [Başbakan Yetkileri]

Başbakan yetkileri ekte görülmektedir:

- (1) Hükümeti yönetir ve temsil eder;
- (2) Bakanlıkların, hükümet siyasetine bağlı çalışmalar yaptığına ilişkin güvence sunar;
- (3) Hükümet tarafından belirlenen yasa ve politikaların uygulanma güvencesini sağlar;
- (4) Meclisin onayı olmadan, Hükümet üyelerini yerini değiştirir;
- (5) Kosova Güvenlik Heyetin başkanlığındadır;
- (6) Kosova polis Komserini tayin eder;
- (7) Kosova Cumhurbaşkanı ile, istihbarat konuları danışılır;
- (8) Cumhurbaşkanı ile işbirliğinde, İstihbarat Ajans başkanı, başkan yardımcısını ve genel müfettişi tayin eder;
- (9) dış politika uygulaması için, Cumhurbaşkanı ile danışılır;
- (10) Anayasa ve diğer yasaların belirlediği, diğer çalışmaları da yapar;

Madde 95 [Hükümetin Seçilmesi]

1. Seçimlerden sonra, Kosova Cumhurbaşkanı, Hükümetin kurulması için siyasi parti veya Mecliste oy çokluğunu kazanan koalisyona gruplarına danıştıktan sonra Meclise Başbakan adayını önerir .

2. Başbakan adayı, tayin edilmesinden en geç on beş (15) gün içerisinde, Kosova meclisi karşısında Hükümet oluşumunu sunar ve Meclis tarafından kabul edilmesini ister.

3. Kosova Meclis üyeleri tarafından, cogunluk oyu alırsa Hükümet seçilmiş olarak sayılır .

4. Eğer önerilen Hükümet oluşumu, gereken çokluk oylara sahip olmazsa, Kosova Cumhurbaşkanı on (10) gün içerisinde aynı prosedür uygulaması ile diğer adayı sunar. Eğer ikinci turda da hükümet oluşmazsa , Kosova Cumhurbaşkanı seçim ilan eder, ve bu seçimler ilan edildiği gün itibaren kırk (40) gün içerisinde gerçekleşmesi gerekir .

5. Başbakan değişik nedenlerle istifasını sunarsa, konumu boş kalır, hükümet oluşumu düşer, ve Kosova Cumhuriyet Başkanı, Meclis oylama sayısını kazanan diğer siyasi parti veya koalisyon ile görüşüp, Hükümetin kurulması için ,yeni görevli adayını sunar .

Madde 96 [Bakanlar ve Topluluk Temsilcileri]

1. Bakanlıklar ve diğer yürütme organları, hükümetin sorumlulukları içerisinde faaliyetlerini devam ettirmek için, gerektiği gibi kurulur .
2. Hükümetin aday sayısı, kendi iç yasa ile belirlenir .
3. Hükümette en azından bir (1) sırp topluluğun Bakanı, ve bir (1) diğer azınlık toplulukların Bakanı olacaktır. Eğer oniki bakandan daha fazla varsa, Hükümetin üçüncü bir Bakanı, yani Kosova'nın azınlık topluluğunu temsil bir bakan daha olacaktır .
4. Kosova'nın en azından iki (2) sırp bakan yardımcısı ve iki (2) diğer azınlık topluluklarından oluşan bakan yardımcısı olacaktır. Eğer oniki (12) Bakan'dan daha fazla varsa, hükümetin sırp topluluğundan oluşan daha da bir (1) bakan yardımcısı olacaktır.
5. Söz konusu Bakanları ve Bakan yardımcılarının seçilmesi, parti , koalisyon veya azınlık topluluğunu temsil eden gruplar aralarında geçen görüşmeler sonrasında belirlenecek. Eğer aday olarak Kosova meclis üyeleri dışında bir aday belirlenirse, Bakan ve bakan yardımcılarını için, Meclis Milletvekilleri tarafından formalite olarak kabul edilmesi istenilecektir, ki bunlar partilere, koalisyonlara, halk inisiyatiflerine ve bağımsız adayları, ki bunlar söz konusu topluluğu temsil etiklerine dağir demeçlerini sunmuşlardır.
6. Başbakan, Başbakan yardımcısı ve Hükümet Bakanları, Kosova Meclis Milletvekilleri tarafından veya Meclis üyeleri olmayan uzman kişiler tarafından seçilebilirler.
7. Başbakan, Başbakan yardımcısı ve Başkanlar, başka resmi faaliyetlerde bulunamazlar veya tam mesai veya yarım mesai gibi başka bir yerde çalışamaz .

Madde 97 [Sorumluluk]

1. Hükümet, kendi çalışmalarını için, Kosova meclisine cevap verir .
2. Başbakan, Başbakan yardımcısı ve bakanlar, Hükümetin aldığı kararların beraberce sorumluluğunu taşırlar, ayrıca kendi sorumlulukları alanlarda aldıkları kararlar için kişisel sorumluluklara tabirdirler .

Madde 98 [Dokunulmazlık]

Kosova Hükümet üyelerinin, Hükümet üyesi olarak yaptıkları konuşmalar ve gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin olarak sivil ve cezai takibatlarından muaftırlar.

Madde 99 [Prosedürler]

Çalışma şekli ve karar verme prosedürü, Hükümette, yasa veya yönetmenlikle belirlenir.

Madde 100 [Güvensizlik oy önergesi]

1. Hükümete karşı güvensizlik oy önergesi, Meclis üyelerin üçte bir (1/3) ile, önerge sunulabilir.
2. Hükümetin oy önermesini, başbakan isteyebilir.
3. Güvensizlik oy önergesi, sunulduğu tarihten itibaren en geç beş (5) ve iki (2) gün öncesinden sonra Meclis gündeminde sunulur.
4. Güvensizlik oy önergesinin onaylandığını, Kosova meclis üyeleri tarafından oy çokluğu ile oylandığı zamanda belirlenir .
5. Güvensizlik oy önergesi başarısız olduğunda, diğer güvensizlik oy önergesi gelecek doksan (90) gün içerisinde sunulamaz.
6. Güvensizlik oy önergesi, Hükümet adına oylanmışsa, Hükümet istifasını sunmuş olarak belirlenir.

Madde 101 [Sivil Hizmetler]

1. Sivil Hizmet oluşumu, Kosova halkın çeşitliğini sunacaktır, ki uluslararası olarak tanılan cinsiyet eşitliğini ilkeleri gözönünde alınarak.
2. Sivil hizmetlerin için Bağımsız Heyetinden biri yönetmenliğin veya diğer ilkelerin saygın güvencesini sağlar, ki bu tutum Kosova Cumhuriyet halkın değişikliğini göstermektedir.

Bölüm VII Yargı ve Savcılık Sistemi

Madde 102 [Genel İlkeler]

1. Kosova Cumhuriyetinin yargı idareciliği, mahkemeler ile yürütülür.
2. Yargı idareciliği tektir, bağımsızdır, haklıdır, tarafsızdır ve mahkemelerle eşit bağlantı sunar.
3. Mahkemeler, Anayasa ve kanunlara göre yargılar.
4. Yargıçlar, kendi görevlerinde buldukları süre içerisinde bağımsız ve tarafsız olmalıdırlar.

Madde 103 [Yargı ve Savcılık Organizasyonu]

1. Organizasyon, yürürlüğü ve mahkemelerin adliyeciliği yasa ile düzeltilir.
2. Yargı kararına karşı itiraz hakkı garantilidir , sadece olası durumlarda yasada farklı olarak sunulmuşsa. olağandışı Hukuksal aletlerin kullanımı, yasa ile düzeltilir. Yasa ile, Yüksek Mahkemeye bir olay adına direk yönelme hakkı bulunuyor, ve bu durumlar için itiraz sunulmayacak.

Madde 104 [Mahkemelerin Adliye idaresi]

1. Yüksek Mahkeme ve diğer mahkemeler ve adliye işlemleri, yasa ile belirlenir .
2. Kosova'nın Yüksek Mahkemesi, en üst düzey adli otoritesidir dır.
3. Yüksek mahkemenin en azından yüzde onbeş (%15) yargıcı, tabiki üç (3) yargıçtan daha az olmamak şartıile, Kosova'nın azınlık topluluklardan oluşacaktır..
4. Kosova yüksek Mahkeme Başkanını, Kosova Cumhurbaşkanı tayin eder ve görevden alır. Yüksek Mahkeme yargıçları görev süresi yedi yıldır, ve tekrardan o göreve gelme olasılığı olmadan, Yüksek Mahkeme Başkanın tayin edilme veya görevden alınma önerisini, Kosova Yargıtay Heyeti sunar .
5. Tüm mahkemelerin Başkanları, yasaların belirttiği şekil ile tayin edilecektir.
6. Herhangi bir mahkemede,yargıçlardan en az yüzde onbeşi (%15), adliye başvuru temelinde, ama tabiki den (2) daha az olmamaksızın, yargıçların azınlık topluluk sıralarından oluşacaktır.
7. Özel mahkemeler gerekildiğinde, yasa ile kurulabilir, ama herhangi bir şekilde olağandışı mahkemeler kurulamaz.

Madde 105 [Kosova Yargıtay Heyeti]

1. Kosova Yargıtay Heyeti, bağımsızlığı ve tarfsızlığın güvencesini sağlar .
2. Kosova yargıtay Heyeti, kendi sergilediği faaliyetlerinde, kesinlikle bağımsız bir kuruluştur. Kosova Yargıtay Konseyi, Kosova’da bulunan mahkemelerin bağımsız, tarafsız olmasını sağlar ve Kosova cumhuriyetin çok etnik cinsiyet eşitlik ilkelerini sunar. Heyet, yargıç olarak tayin etme önceliğini , yasaların belirlediği gibi topluluk uyelerin temsiline sunacaktır.
3. Kosova yargıtay Konseyi, yargıtay görevine üyelerin tayin edilme adına ve yeniden tayin etme adına sorumludur. Kosova Yargıtay Heyeti, yargıtaylara karşı adlandırma, disiplin uygulaması ve transferleri için sorumludurlar.
4. Yargıtayların tayin edilme önerileri, açık tayin edime prosedürlerine uygun olarak yapılmalıdır, ve üyelerin hak etiklerine ve bu öneri cinsiyet eşitliğinin ilkelerini ve söz konusu mahkemelerin bölgesel etnik oluşumun sunar. Tüm üyeler, yasa da belirtilen kriterlere uyması gerekir .
5. Kosova Yargıtay Heyeti, adli denetim, adli idarecilik, adli uygulama, mahkemeler için yasaya uygun kuralları hazırlaması için, işe alma, ve adli idarecilerin denetimini sağlamak, adliyenin bütçe onayını ve denetimini yapmak, her bir adli ortamda yargıç sayısını belirlemek için, ve yeni mahkemelerin kurulması için talimat verme sorumlusudur. Yeni mahkemelerin kurulması, yasaya uygun olarak yapılır.
6. Kosova yargıtay Heyeti , onüç (13) üye tarafından oluşur, ve herbirini profesyonel deneyimi ve niteliği bulunuyor. Üye beş yıllık görev süresi için tayin edilir ve bu yöntemlerle seçilir:
  - (1) Beş (5) üye, yargıtay üyeleri tarafından seçilen yargıçlar olacaktır. Eğer Kosova Savcılık Heyeti oluşmamışsa, o zaman yargıtaydan seçilen üyelerin beşten (5) ikisi (2) , Ülke Savcılık üyeleri tarafından seçilen savcılar olacaktır;
  - (2) Dört (4) üye, Meclis üyesi tarafından seçilecektir, ki bu üyeler bu konuların kazanılmış olasılığını sağlamaktadırlar. Dört (4) üyeden ikisi (2) yargıç olması gerekir, be bir (1) ise Kosova Avukatlık Büro üyelerinden olması gerekir ;
  - (3) İki (2) üye ise, Meclis üyeleri tarafında seçilecektir, ki bu üyeler Kosova Sırp topluluklarının temsilcilerinin yedek veya garantili sandalyesinde bulunanlardır, ve en azından bunlardan birisinin yargıç olası gerekir;
  - (4) İki (2) üye ise, Meclis üyeleri tarafından seçilecektir, ki bu üyeler Kosova diğer azınlık topluluklarının temsilcilerinin yedek veya garantili sandalyesinde bulunanlardır, ve en azından bunlardan birisinin yargıç olası gerekir;
7. Kosova Yargıtay Heyeti, kendi üyeleri konumunda, üç yıllık görev süresi adına başkanı ve başkan yardımcısını seçer.

8. Yargıtay pozisyonların adayları, ki bu adayların Kosova'nın azınlık toplulukları için garantileşen konumlar, tayin edilmesine ilişkin talimatlarını sunmak sadece Meclis tarafından seçilen heyetin üyeleri tarafından yapılabilir. Eğer bu Heyet üyelerin ekibi, bir kaç senastan sonrada yargıtay görevine herhangi bir öneride bulunmazsa, o zaman Heyetin herhangi bir üyesi yargıç görevine adaylık önerisini sunabilir.

9. Kosova Yargıtay Heyeti, adli denetim, adli idarecilik, adli uygulama, mahkemeler için yasaya uygun kuralları hazırlaması için, işe alma, ve adli idarecilerin denetimini sağlamak , adliyenin bütçe onayını ve denetimini yapmak, her bir adli ortamda yargıç sayısını belirlemek için, ve yeni mahkemelerin kurulması için talimat verme sorumlusudur. Yeni mahkemelerin kurulması, yasaya uygun olarak yapılır. Eğer olası bu iki aday yargıtay adaylarını sunmazise, kesintisiz seanslardan sonra, Heyet herhangi bir aday adına öneride bulunabilir.

Madde 106 [Görev Süresi ve Yeniden Adlandırma]

1. Yargıçlar için görev süresi üç yıldır . Yeniden tayin edilme durumunda, görev süresi emeklilik yaşına gelene kadar daimdir, yasada belirtildiği gibi, sadece eğer yasalara uygun görevden alınmazsa eğer.

2. Bir yargıcın yeniden tayin edilmesi için kriterler ve prosedürler, Kosova Yargıtay Heyetinde belirlenir ve yargıçların görevden alınma kriterlerinde sadece bir adım fark edebilirler.

Madde 107 [Yargıcın Tayin Edilmesi ve Görevden Alınması]

1. Yargıçlar Kosova Yargıtay heyetin önerisi ile, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilir, yeniden adlandırılır ve görevine son verilir .

2. Yargıtayın oluşumu, Kosova'nın çokçeşit etnik oluşumunu ve uluslararası kabul edilen cinsiyet eşitliğinin ilkelerini sunar .

3. Yargıtayların oluşumu, bölgesel etnik adliye idareciliğini oluşturur. Kosova Yargıtay Heyeti, tayin etme ve göreve tekrardan adlandırmadan önce, söz konusu mahkeme ile görüşür .

4. Yargıç, bulunduğu görevden yapmış olduğu veya suçlandığı bir ağır suç tan dolayı veya görevlerine ağır bir şekilde uymadığı dönemlerde, görevine son verilir.

5. Herhangi bir görevden alınması veya disiplin uygulamasına tabir kılınması, yargıçlar Kosova Yüksek Mahkemeye direkt olarak itirazda bulunabilirler .

6. Kendi istekleri dışında yargıçların transferleri yapılamaz, ki eğer yasada farklı olarak belirlenmişse, yargıcın etkin faaliyetinden dolayı veya herhangi bir disiplin uygulamasına tabir edilmişse .

Madde 108 [Uygunsuzluk]

1. Yargıç, yargıtay dışında herhangi başka ülke enstitülerinde veya kuruluşlarında, siyasi aktiviteler içerikli veya yasaların yasaklaştırdığı herhangi bir aktivitenin içeriğinde kendi faaliyetlerini sunamaz.
2. Yargıçlar sorumluluk almaları veya bazı görevlerin üstlenmelerine izin verilemez, ki onlar herhangi bir durumda, yargıç rolünde belirtilen bağımsızlık ve tarafsız ilkelerine karşıttır.

Madde 109 [Dokunulmazlık]

1. Yargıçlar, içeriğinde porot hakimleri de, suç aramalarından, sivil ve cezai uygulamalarından, alınan kararları için yapmış olduğu oylama için ifade ettiği düşüncesi için ve kendi görev alanında sergilemiş olduğu diğer yöntemle ve yargıç olarak kendi sorumlulukları adına dokunulmazlık sahibidir .
2. Yargıçlar, içeriğinde porot hakimleri, yasaları çiğnedikleri taktirde dokunulmazlık bulundurmazlar ve hemen görevlerine son verilir.
3. Eğer bir (1) yargıç, tutuklanma ile suçlanırsa, en kısa zamanda Kosova Yargıtay Heyetine bilgi sunulması gerekir .

Madde 110 [Ülke Savcısı]

1. Ülke savcısı, bağımsız bir kurumdur, ve herhangi bir sanığın suç işlemesi veya yasada öngörüldüğü gibi başka bir olay tutuklanması için otoriter ve sorumludur, tabiki yasada öngörüldüğü gibi.
2. Ülke savcısı, bağımsız bir kurumdur ve bu Anayasa ve diğer yasalara göre hizmet sunar .
3. Ülke savcısının organizasyonu, yetkileri ve görevleri, yasa ile belirlenecektir .
4. Ülke savcısı, Kosova Cumhuriyetin çoketnik oluşumunu sunacak ve cinsiyet eşitlik ilkelerine uyumunu sergileyecek .
5. Ülke Başsavcısı, Kosova Savcılık heyetin önerisi ile, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilip, görevden alınır. Ülke Başsavcının nitelikleri, standartları ve görev süresi yasa ile belirlenecek .

Madde 111 [Kosova Savcılık Heyeti]

1. Kosova Savcılık Heyeti, kendi görevleri sunma adına, yasaya uygun olarak kesinlikle bağımsız bir kurumdur. Kosova savcılık Heyeti, Kosova'da bulunan tüm insanlar için adalette eşitliği sunar. Kosova Savcılık heyeti, Ülke Savcısının bağımsız olduğunu,

profesyonel olduğunu, tarafsız olduğunu ve Kosova'nın çok etnik tarafını ve cinsiyet eşitlik ilkelerini sunar .

2. Kosova savcılık heyeti , yasaların onayladığı yöntemler savcılarını tayin eder, transferini sağlar, avantaj sunar, yeniden göreve getiri ve görevden alır. Heyet, savcının tayin edilmesi adına öncelik olarak topluluk üyelerinin adaylarına sunacaktır. Tüm adaylar, yasada belirtilen kriterlere uyması gerekir .

3. Savcılık tayin edilmesine ilişkin sunulan öneriler, adlandırma prosedürüne, adayların haketiklerine göre uygun olarak yapılması gerekir ve bu öneri cinsiyet eşitliğini ilkelerini ve bölgesel adli ve etnik oluşumunu sağlar.

4. Kosova Savcılık heyetinin oluşumu, aynı zamanda tayin edilmede, görevden alma, görev süresinde, organizasyon içeriğinde ve prosedür kuraları hükümleri tarafından oluşmaktadır.

5. Kosova savcılık Heyeti, kendi görevlerini yapmaya hazır olana kadar ve tamamen fonksiyonel olduğuna kadar, Kosova Yargıtay Heyeti tüm görevleri ve sorumlulukları bitirecektir .

Madde 112 [Avukatlık]

1. Avukatlık, bağımsız bir meslektir ,kanunların belirttiği gibi hizmetler sunar.

2. Avukat gibi mesleğine devam etme hakkına sahip olma metodu, kanun ile belirtilir.

Bölüm VIII Anayasa Mahkemesi

Madde 113 [Temel İlkeler]

1. Anayasa Mahkemesi Kosova Cumhuriyetinin „Anayasa açıklaması ve Anayasa - Kanun orantıları için en son otoritesidir.
2. Anayasa Mahkemesi, kendi sorumluluklarını yapması için bağımsızdır.

Madde 114 [Yetkili Taraflar ve Hakimlik]

1. Anayasa Mahkemesi, sadece mahkemeye yetkili taraflardan yasal bir şekilde sunulan olaylar için kararlar sunar .
2. Kosova Meclisi, Kosova Cumhuriyeti başkan, Hükümet ve Halkın Avukatı ekte görülen konuları sunma yetkisine sahiptir :
  - (1) Anayasa ile, yasaların, Cumhurbaşkanı ve Başbakan kararnamelerin ve Hükümet yönetmenliğin uyumunda;
  - (2) Belediye statüsün, Anayasa ile uyumu;
3. Hükümet, Kosova Cumhuriyeti Başkanı ve Kosova Meclisi ekte görülen konuları sunma yetkisine sahiptirler:
  - (1) Kosova Meclisin, Kosova Cumhurbaşkanı ve Kosova Hükümetin arasında geçen anayasal yetkiler tartışması;
  - (2) Anayasada önerilen referandum uyumu;
  - (3) olağan dışı durum ilanı ve Anayasada olağan dışı durumlarda alınan önlemlerin uyumu;
  - (4) Anayasada önerilen Uluslararası zorunlu anlaşmaların değişikliği , bu Anayasa'ya göre doğrulamadhe takip edilen anayasal prosedürün gözden geçirilme uyumu ;
  - (5) Meclis seçimlerinde, Anayasa çiğnendiğinde;
4. Belediye, kanunların veya Hükümet yasa tasarıların anayasalaştırılması için yetkilidir, ki eğer söz konusu belediye o kanun veya yasa tasarısına denk düşmüş ise ki bunlar belediye sorumluluğu incitir veya belediye gelirlerini düşürür.
5. Kosova Meclisin on (10) veya daha fazla üyesi, kabul eildiği günden itibaren en geç sekiz (8) gün içerisinde, herhangi bir kanunun veya Meclis tarafından kararlaştırılır bir kararı, itiraz etme hakkına sahiptirler , tabiki içeriğinde olduğu gibi , takip edilen prosedür içinde geçerlidir .

6. Kosova meclisin otuz (30) veya daha fazla üyesinin, eğer Kosova Cumhurbaşkanı Anayasa'da ciddi çignemeler yapmış ise konu takibini yapmaları için yetkilidirler .

7. Şahıslar, kamu otoriteleri tarafından Anayasada garantileşen kişisel hakları ve özgürlüğü çignenmesi adına dava açma yetkilileridirler, ama tabiki yasaların öngördüğü tüm hukuksal yönetmelr sonuçlandığı ise .

8. mahkemeler, anayasa kanunlarına bağlantılı olan konuları Anayasa mahkemelerine sunabilirler, ki eğer söz konusu uyum mahkeme prosedürü sırasında gerçekleşmişse ve mahkeme, Anayasada belirlenen uyumu için emin değilse ve söz konusu mahkemenin belirlenmiş o olayda yasa sözü olarak uyumu içerisinde ise.

9. Kosova meclis Başkanı, Meclis kabulünden geçmeden önce önerilen değişikliğe yönelmelidir, amaç önerilen değişiklik bu Anayasanın ikinci bölümünde öngörüldüğü gibi garantili olan hakların ve özgürlüğün değişikliğini düşürülmesi içindir.

10. Ek hakimlikler, yasa ile belirlenir .

Madde 115 [Anayasa Mahkemesini Oluşumu ve Görev Süresi]

1. Anayasa Mahkemesi dokuz (9) yargıçtan oluşmaktadır, ki bunlar çok değerli ve kişilik ahalaki çok yüksek olan ve on (10) yıldan az tecrübe yıları olumamış hukukçulardır . Diğer ek nitelendirmeler yasa ile belirlenecek. Cinsiyet eşlik ilkelerine, saygı dunuyacak.

2. Yargıçlar, devamsızlığı olmadan ve dokuz yıllık görev süresi için ,Meclisin önerisi ile, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilir.

3. Yargıçlardan yedi (7) si için önerge kararı, Mecliste bulunan ve oylamaya katılan üyelerin üçte iki (2/3) kabulüne bağlıdır. Diğer iki (2) yargıçı önerme kararı, Mecliste bulunan ve oylamaya katılan üyelerin sunduğu oy çokluğu ile alınacaktır, ki Meclis üye çokluğu tarafından alınan onayından sonra gerçekleşecek, ki bunlar azınlık topluluklar yetkililerin garantileşen yerlerinde bulunuyorlar.

4. Eğer yargıçın görev süresi, genel görev süresinden önce sona ererse, yeni yargıçın tayini, bu madde uygun, tam görev süresi ile ve tekrardan seçilme hakkı olmadan gerçekleşir.

5. Anayasa Mahkemesinin başkan ve başkan yardımcısının seçilmesi, Anayasa Mahkemesinin, gizli oylaması ile üç yıllık görev süresi için yargıtayları tarafından yapılacaktır. Bu yöndeki seçimler, hiçbir yöntemle yargıçın görev süresini uzatamaz.

Madde 116 [Anayasa Mahkemenin Organizasyonu]

1. Anayasa Mahkemesi kendi iç organizasyonunu, çalışma yönetmenliğini, karar verme prosedürlerini ve yasalara uygun diğer konuları belirler .

2. Anayasa Mahkemesi, yıllık raporunu yayınlar.

Madde 117 [Kararların Hukuksal Etkisi]

1. Anayasa Mahkemesinin kararları, yargıç için ve tüm insanlar için ve Kosova Cumhuriyetin Kurumları için zorunludur.
2. Anayasa Mahkemesinde, prosedürün sonuçlanmaması durumunda, Mahkemeden karar çıkana kadar ,söz konusu prosedür geçici bir süreç içerisinde faaliyeti veya yasa meselesini durdutabilir,ki eğer faaliyet uygulaması veya yasa meselesi düzeltilemez bir hasar çıkarabilir kanatine varılırsa.
3. Anayasa Mahkemesinin kararı dışında, değişik sonuçlanmışsa, kanunu, yasa tasarısının kaldırılması, Mahkeme tarafından yayımlandığı günden itibaren yürürlüğe girer.
4. Anayasa Mahkeme kararları, Resmi Gazetede yayınlanır.

Madde 118 [Dokunulmazlık]

Anayasa Mahkeme Yargıtayları, Anayasa Mahkeme üyeleri olarak yaptıkları konuşmalar ve gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin olarak sivil ve cezai takibatlarından, herhangi bir suç aranmalarına muaftırlar.

Madde 119 [Görevden Alınması]

Anayasa mahkemesinin hakimleri, Kosova Cumhuriyetin Başkanı tarafından, Anayasa mahkemenin hakimlerin üçte iki (2/3) önerisi ile görevden alınabilir, sadece çok ağır suç işleme durumunda veya görevlerine çok ağır bir şekilde uymaması durumunda.

Bölüm IX Ekonomi İlişkileri

Madde 120 [Genel İlkeler]

1. Kosova Cumhuriyetin Anayasal Sistemi, içten uluslararası işbirliği ile , yasal bir ortam güvencesi sunar ki bu açık ticari ekonomiyi, ekonomi faaliyetlerin özgürlüğünü ve genel ve özel mülkiyeti korur.
2. Kosova Cumhuriyeti, tüm yabancı ve yerel şirket ve yatırımcılarına yasa eşitlik hak güveni sunar.
3. Bağımsız rekabeti sınırlandıran durumlar, suistimal pozisyonlarda, monopolesmesi veya diğer sınırlanmış uygulamalar, yasaktırlar, sadece açık bir şekilde yasaların izin verdiği süreçte izin verilir.
4. Kosova Cumhuriyeti , kendi halkı için dengeli bir ekonomi gelişimi sağlayarak refah sunar.
5. Kosova Cumhuriyeti, piyasanın düzeltilmesi açısından, piyasanın gereken önlemleri yeterli bir oranda sağlamadağı durumlarda bağımsız kuruluşlar kuracaktır.
6. Yabancı yatırımcıların, ülke dışında yaptıkları sermaye yatırımını ve kaarını kolaylıkla alma garantısı verilir, kanun uyumu içerisinde.
7. Kanun uyumu ile tüketicilerin savunmacılığı .
8. Herkez kanunun öngördüğü vergi ve diğer sorumlulukları ödeme zorunluluğu bulunuyor.

Madde 121 [Mülkiyet]

1. Mülkiyet çeşitleri kanun ile belirlenir.
2. Uluslararası anlaşma ile veya kanunların belirttiği şartlar ile, yabancı uyruklu şahıslar veya hukuksal kişiler sabit mülkiyetine sahip olabilirler.
3. Fiziksel veya hukuksal yabancı şahıslar, doğa varlıkları adına, gelen çıkarlar adına ve diğer haklar adına taviz hakkı kazanabilirler, tabiki yasalara uygun olarak .

Madde 122 [Mal Varlığın ve Doğa Kaynakların Kullanılması]

1. Kosova Cumhuriyet halkı ekonomi gelişimine ulaşmak adına, Kosova'nın doğal kaynaklarını ve mal varlığını kullanabilirler, tabiki uluslararası ekonomi anlaşmayı zencelemeden, uluslararası hakı ve karşılıklı çıkar ilkelerine dayanarak.
2. Doğa kaynakları, ki sularımız, hava alanları, maden zenginliği, ve diğer doğa zenginliği gibi, ormanlar, hayvancılık ve bitki dünyası, doğanın diğer başka bölümleri, ve kültürel,

tarihsel, ekonomi ve ekoloji özellikleri olan diğer özellikler,, ki bunlar yasa ile Kosova Cumhuriyetin çıkarlarında belirtilmiştir , ve onların özel korumasına tabir diler.

3. Mülkiyet hakların sınırlanması ve Kosova Cumhuriyetin özel çıkarların binlerce sunumu ve olası sınırlamaların karşılığı yasa ile belirlenecektir .

DRAFT

Bölüm X Yerel Yönetim ve Ülke Düzeni

Madde 123 [Genel Hükümler]

1. Yerel öz-yönetim hakkı, yasa ile düzenlenir ve korunur.
2. Yerel öz-yönetim genel seçimle yani eşit, özgür, doğrudan ve gizli oylama ile seçilen temsilciler tarafından yönetilir.
3. Yerel öz-yönetimin faaliyetleri Kosova Cumhuriyeti Anayasa'sına ve yasalarına bağlı, Avrupa'nın yerel öz-yönetimi beyannamesine uyumlu, özellikle tamamlayıcı esasına dayanmaktadır.
4. Yerel öz yönetim, iyi idare esasına, şeffaflığa, etkili ve verimli kamu hizmeti sunulmasına, ulusal azınlıkların ihtiyaç ve kederlerine gerektiren özel ilgiye dayanır.

Madde 124 [Yerel öz Yönetim Düzeni ve Görevi]

1. Kosova Cumhuriyeti yerel öz-yönetiminin temel bölgesel birimi belediyedir. Belediyeler geniş bir yerel öz yönetime sahiptirler ve belediyenin karar alma aşamasında vatandaşların aktif bir şekilde rol almalarını cesaretlendirip, sağlamaktadır.
2. Belediyelerin oluşumu, sınırları, yetkileri, düzen ve görevleri, yasa ile düzenlenir.
3. Belediyelerin kendine özgü, genişletilmiş ve yasalara uygun yetkileri vardır. Yetkileri devlet otoritesi yürütür ve bu yetki harcamaları da karşılar.
4. Yasalara uyumlu bir şekilde belediyeler, belediyeler arası ve sınırlar arası işbirliği yapma hakkına sahiptirler.
5. Yasalara uygun Belediyeler hüküm verme, atama, kendi gelir toplamı ve harcamı, merkezi yönetimden sermaye kabulü gibi karar verme hakkına sahiptirler.
6. Belediyeler Anayasa ve kanunlara saygılı olma zorunlulukları vardır ve yargı kararlarının icrasını yapmalıdırlar.
7. Belediye faaliyetlerinin teftişi merkezi otoritenin yetkileri dahilinde, Kosova Cumhuriyeti Anayasası ve kanunları uyumu içinde sınırlıdır.

Bölüm XI Güvenlik Sektörü

Madde 125 [Genel Hükümler]

1. Kosova Cumhuriyeti kanunu uygulamakla, güvenlikle, adaletle, kamu güvenliği sağlamakla, istihbaratla, acil sivil topluluklarıyla ve sınırlarına hakim olmakla hükümlüdür.
2. Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Kurumları kamu güvenliğini ve Kosova Cumhuriyetinde yaşayan herkesin haklarını korur. Güvenlik Kurumları uluslararası tarafından tanınan demokratik standard ve insan hakları doğrultusunda şeffaf bir şekilde hareket ederler.
3. Kosova Cumhuriyeti uluslararası kanunları ve icra edilebilen bütün anlaşmalara riayet eder ve uluslararası ve bölgesel güvenlik kurumları ile işbirliği içindedir.
4. Kurumlar üzerindeki sivil ve demokratik denetim hiçbir şekilde sınırlanmayacaktır.
5. Kosova Cumhuriyeti Meclisi yasayla öngörüldüğü gibi bütçeyi ve güvenlik kurumlarının politikalarını denetler.

Madde 126 [Kosova Güvenlik Güçleri]

1. Kosova Güvenlik Güçleri Uluslararası sorumluluklarını barındıran Kosova Cumhuriyetinin Ulusal Güvenlik Gücü olarak hizmet etmelidir,
2. Kosova Güvenlik Güçleri, sivil güvenliği sağlamakla, krizlere karşı yanıtıyla, patlayıcı maddeleri yok etmekle, vatandaşlarını ve Kosovadaki toplulukları korur. Polis ve diğer kurumların kanunu icra edemedikleri durumlarda, Kosova Güvenlik Güçleri güvenlikle ilgili bağlı olan görevleri tamamlar.
3. Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Kosova Güvenlik Güçlerinin Komutanıdır, ve her zaman demokratik bir şekilde seçilmiş olan sivil otorite denetimindedir.
4. Kosova Güvenlik Güçleri profesyoneldir, Kosovadaki farklı etnik grupların olduğunu ve Kosova Cumhuriyeti içinde yaşayan tüm toplumlardan oluşmuştur.
5. Kosova Güvenlik Güçleri Komutanı atamasını Hükümetin önerisi doğrultusunda Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı yapar. Kosova Güvenlik Güçleri iç tüzüğü yasa ile tanımlanır.

Madde 127 [Kosova Güvenlik Konseyi]

1. Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi Başkana ve Hükümete danışarak Kosova Cumhuriyeti güvenlik stratejisini hazırlar. Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi, Kosova Cumhuriyetinin güvenlik ile ilgili her meselesinde danışmanlık rolindedir.

2. Olağanüstü Hal dışında, Anayasanın öngördüğü gibi, Hükümet desteği ile Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyine, Başbakan başkanlık eder.
3. Kosova Cumhurbaşkanı Kosova Güvenlik Konseyi toplantısı isteğinde bulunabilir ve Konsey çalışmalarını Cumhurbaşkanıyla koordinasyon içinde yapmak zorundadır. Kosova Güvenlik Konseyi uluslararası yetkililerle sıkı bir işbirliği içinde olacaktır.
4. Yasaların öngördüğü şekilde Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi üyeleri atanıp, görevden alınırlar.

Madde 128 [Kosova Polisi]

1. Kosova Cumhuriyeti Polisi, Kosova Cumhuriyetinin topraklarında, asayişin, kamu güvenliğinin sağlanmasıyla yükümlüdür.
2. Kosova Cumhuriyeti Polisi profesyoneldir, Kosovadaki milletin farklı etnik gruplardan olduğunu yansıtır.
3. Başbakan, yasaya uygun ve Hükümetin önerisi ile Kosova Cumhuriyeti Polis teşkilatı komiserini tayin eder. Kosova polisi Teşkilatının da iç tüzüğü yasanın öngördüğü şekilde oluşturulur.
4. Kosova Cumhuriyetinin bütününde Kosova Cumhuriyeti Polisinin tek komuta zinciri vardır, polis karakolları sayesinde belediye sınırları arasında mutabık halindedirler. Kosova Polisi, yasanın öngördüğü gibi yerel kurulları oluşturarak belediye yetkilileri ve topluluk yöneticileri ile işbirliğini daha kolay hale getirmektedir. Belediye içindeki etnik dağılım, o belediye içindeki polis oluşumuna da en yüksek mertebede yansımaktadır.
5. Kosova Cumhuriyeti Polisi uluslararası yetkililer ile doğrudan mutabık olması kaydıyla sınırın denetlenmesiyle yükümlüdür.

Madde 129 [Kosova İstihbarat Teşkilatı]

1. Kosova İstihbarat Teşkilatı, Kosova Cumhuriyeti güvenliğine tehdit oluşturan unsurları gözlemler.
2. Kosova İstihbarat Teşkilatı profesyoneldir, siyasetdışı, çokuluslu (etnik) ve yasanın belirlediği şekilde Meclis tarafından gözetlenmektedir.
3. Kosova Cumhuriyeti Başkanı ve Başbakan, hükümetle danıştıktan sonra, Müdürü, Müdür yardımcısını, Kosova İstihbarat Teşkilatı başmüfettişini birlikte tayin eder. Nitelendirme ve yetkiler yasayla belirlenecektir.
4. Kosova Cumhuriyeti Başkanı ve Başbakan istihbaratla ilgili aynı bilgilere sahip olurlar.

Madde 130 [Sivil Havacılık]

1. Kosova Cumhuriyeti Sivil Havacılık otoritesi, Kosova Cumhuriyeti sivil havacılık faaliyetlerini tertipler. Yasayla öngöröldüğü gibi hava yolculuğu seferlerinde hizmet sunar.
2. Yasayla öngöröldüğü gibi Sivil Havacılık otoritesi, yerli ve uluslararası yetkililer ile tamamen işbirliği içindedir.

Madde 131 [Olağanüstü Hal]

1. Cumhurbaşkanı Olağanüstü Hal ilan edebilir, eğer ki:
  - (1) Saldırıya karşılık olarak alınan acil kararlar ;
  - (2) Anayasal düzene veya kamu güvenliğine tehlike oluştuğunda;
  - (3) Doğal afetler Kosova Cumhuriyeti bölgesinin bütününe veya bir bölümünü etkisi altına aldığımda;
2. Olağanüstü Hal durumunda, Kosova Anayasası askıya alınmaz. Anayasanın öngördüğü hak ve özgürlükler, Anayasa'yla uyum içinde olup gerektiği kadar sınırlanacaktır. Olağanüstü Hal'de Meclis ve Belediye seçimleri yasası değişmez. Olağanüstü Hal'deki kamu kurumları faaliyetlerinin diğer ilkeleri yasalara uygun ve bu maddeyle de uyumsuz olmayacaktır.
3. Saldırı sırasında, acil önlem alma ihtiyacı duyulduğunda, Kosova Cumhurbaşkanı, Hükümete danışarak, Olağanüstü Hal'i ilan eder. Olağanüstü Hal'in ilan edilmesiyle, Kosova Cumhuriyeti Başkanı bir kararname yayınlar bu da tehlikenin şeklini belirleyip, hak ve özgürlüklere ne şekilde kısıtlamalar geleceğini belirler. Kırksekiz saat (48) içinde Meclis, orada mevcut olan ve oy kullanan üyelerin üçteikisi (2/3)'nin oyu ile meclisin onayını alır. Meclisten onay alınmadığında, Cumhurbaşkanı kararnamesi geçersiz kılınır.
4. Anayasal düzene, kamu güvenliğine karşı bir tehlike veya doğal afet sonucunda Kosova Cumhuriyeti sınırları içinde veya bir bölümünde bu gibi tehlikeler mevcut ise Kosova Cumhurbaşkanı, hükümete danışarak, Olağanüstü Hal ilan edebilir. Kosova Cumhuriyeti Başkanı bir kararname yayınlar bu da olağanüstü durumun şeklini belirleyip, hak ve özgürlüklere ne şekilde kısıtlamalar geleceğini belirler. Kırksekiz saat (48) içinde, Meclis (mevcut olan bütün üyelerin oyları sonucunda) oy çoğunluğuyla onayını verebilir. Onay alınmadığında, Cumhurbaşkanı kararnamesi geçersiz kılınır.
5. Olağanüstü Hal tehlikenin mevcut olduğu sürece devam edebilir fakat altmış günlük (60) süreden fazla da olamaz. Meclisin oy çoğunluğu (onayı) ile Olağanüstü Hal gerektiğinde süresi otuz (30) gün daha uzatılabilir, fakat uzatma süresi doksan (90) günden fazla olamaz.
6. Olağanüstü Hal süresiyle ilgili, Meclis bu çeşit sınırlamalar getirebilir. Eğer ki Cumhurbaşkanı tehlikenin olağanüstü olduğunu kararlaştırır ise, Meclis bütün üyelerin olması kaydı ile üyelerin (2/3) üçteikisinin oyu ile Olağanüstü Hal süresini yüzelli (150) günden de fazla uzatabilir.

7. Olağanüstü durumlarda Kosova Cumhuriyeti Başkanı, Hükümet ve Meclise danışarak, Olağanüstü durumlarda Kosova Güvenlik Güçlerinin harekete geçme emrini verebilir.

8. Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi, Olağanüstü durumlarda icra görevini yapar, bu da olağanüstü hal ile bağlı olan görevlerle sınırlıdır. Olağanüstü Hal'de Kosova Güvenlik Konseyi, Kosova Cumhurbaşkanı tarafından yasalara uygun bir şekilde yönetilir. Olağanüstü Hal süresince, Kosova Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi Hükümet, Meclis ve uluslararası yetkililerle sıkı bir işbirliği içinde olacaktır.

9. Yasa, ilkeleri, alanları, olağanüstü hal süresince sınırlamaların oluşturduğu zararların telafisini belirler.

DRAFT

Bölüm XII Bağımsız Kurumlar

Madde 132 [Halk Avukatının Rolu ve Yetkileri]

1. Halk Avukatı bireylerin hak ve özgürlüklerini zedelemeyen, kamu kurumlarının yasal olmayan faaliyetlerinden, bireyleri izler ve korur.
2. Halk Avukatı bulunduğu görevde bağımsızdır ve devlet kurumlarından veya Kosova Cumhuriyeti iktidarından talimat veya müdahale kabul etmez.
3. Kosova cumhuriyetinde yasal faaliyeti olan her her kurum, enstitü veya otorite, Halk Avukatının taleplerine cevap vermeli, istenen tüm belge ve bilgileri sunmak zorundadır.

Madde 133 [Halk Avukatı Kurumu]

1. Halk Avukatı Kurumu bağımsızdır, bütçeyi yasaya uygun bir şekilde idare eder.
2. Halk Avukatının bir (1) yada birden fazla yardımcısı vardır. Sayıları, seçilme şekli ve görev süreleri, Halk Avukatı yasalarına dayanır. En azından bir (1) yardımcı diğer ulusal azınlıklardandır.

Madde 134 [Halk Avukatının Nitelikleri, Seçimi ve Görevden Alınması]

1. Halk Avukatı, yedi yıllık bir görev süresi için, yeniden seçilmeme hakkıyla, Kosova Meclisinin tüm üyeleri dahil olmak üzere Meclis oylarının üçteikisini (2/3) alarak seçilir.
2. Yüksek eğitilmiş, yüksek moral ve karakter sahibi, dürüst, insan hakları konusunda tecrübe ve bilgisi olan her Kosova Cumhuriyeti vatandaşı Halk Avukatı olma hakkına sahiptir.
3. Halk Avukatı ve onun yardımcıları hiçbir siyaset partisi mensubu olamazlar, kamu, siyasi veya özel etkinliklerde bulunamazlar, ticaret, ekonomik veya sivil kuruluşlarını yönlendiren yetkilerde bulunamazlar.
4. Dava, suç duyurusu, görevden alınma veya görevi icabı aldığı kararlar ve sorumluluk gibi konularda Halk Avukatının dokunulmazlığı vardır.
5. Mecliste mevcut tüm vekillerin üçtebiri (1/3)nden fazlası istemi doğrultusunda Halk avukatı görevden alınabilir, bu da oylama ile Meclisin üçteikisinin (2/3) onayını alması gerekir.

Madde 135 [Halk Avukatı Raporu]

1. Halk Avukatı Kosova Cumhuriyeti Meclisine yıllık raporu sunar.

2. Meclisin talebiyle, Halk Avukatı periyodik raporlar sunmalıdır. Halk Avukatının talebi üzerine Meclis ona söz hakkı vermelidir.

3.Halk Avukatı kamu idaresi veya diğer kamu kurumları tarafından insan hakları ihlalinin olduğunu fark ettiğinde şikayetini sunar ve önlemlerin alınmasını isteyebilir.

4. Bu anayasa dahilinde, Halk Avukatı meseleleri Anayasa Mahkemesine havale edebilir.

Madde 136 [Kosovanın “Genel Denetleme” Kurumu]

1. Kosova “Genel Denetleme” Kurumu, Kosova Cumhuriyetinin en yüksek ekonomik ve mali denetleme kurumudur.

2. Kosova “Genel Denetleme” Kurumun Örgütlenmesi, işlevi ve yetkileri Anayasa ve yasalarla belirlenir.

3. Genel Denetleme vekili Kosova Cumhurbaşkanı önerisi ile meclis tarafından seçilir ve görevden alınır.

4. Kosova Genel Denetleme vekili Meclisteki genel oylamanın üçte ikisi (2/3)nin onayını aldıktan sonra görevden alınır.

5. Genel Denetleme görev süresi beş (5) yıldır ve bir dönem daha yeniden seçilebilir.

Madde 137 [Kosova Genel Denetçi Yetkileri]

Kosova Genel Denetleme kurumu şunları kontrol eder:

- (1) kamu kuruluşların ve yasal kişilerin ekonomik faaliyetlerini;
- (2) merkez yönetim ve yerel yönetim tarafından devlet sermayesinin kullanımı ve korunmasını;
- (3) yasal kişilerin ekonomik faaliyetlerini, ki Devletin bu kişilerde yarısından fazla olan hisseleri bulunur veya borç, kredi, yükümlülükler gibi devlet tarafından garanti altına alınmasını.

Madde 138 [Kosova Genel Denetçi Kurumu Raporu]

1.Kosova Genel Denetleme Kurumu Meclise:

- (1) Devlet bütçesi icrasının raporunu sunar;
- (2) Geçen yılın Hükümet harcamaları konusundaki raporla ilgili görüşlerini, Meclisten onayı almadan önce sunar;

(3) Kontrol sonuçları ile ilgili bilgileri Meclisten her istendiğinde sunar;

2. Kosova Genel Denetleme kurumu Maclise kendi faaliyetleri üzerine yıllık raporu sunar.

Madde 139 [Merkez Secim Komisyonu]

1. Seçim Merkez Komisyonu daimi bir organdır, referandum ve seçimler ile ilgili bütün eylemleri, hazırlama, gözleme, denetleme ve seçim sonuçlarının açıklanmasını yapar.

2. Merkez Seçim Komisyonu başkanı dahil, komisyon onbir (11) üyeden oluşur. Komisyon başkanı Kosova Cumhuriyeti Başkanı tarafından Yüce Divan yargılarından veya yargılama yetkisi olanlardan seçilir.

3. Altı (6) üye, Mecliste milletvekili sayısı en çok olan, altı meclis grubundan atanır, bu gruplar ayrılmış olan yerlerin dağılımına katılamazlar. Mecliste daha az sayıda grup var ise, sayısı en çok olan grup veya gruplar ek üyeler ataması yapabilirler. Bir (1) aday, ayrılmış ve yerleri teminatlı olan milletvekilleri tarafından yani Sırp Topluluğundan atanır, diğer üç (3) aday da yerleri teminatlı olan milletvekilleri tarafından yani azınlık topluluklardan atanır.

Madde 140 [Merkez Bankası İdaresi]

1. Kosova Merkez Bankası, Merkez Banka İdaresidir, bağımsız bir kurumdur, Kosova Meclisine muhataptır.

2. Kosova Cumhuriyeti Merkez Bankası yetki ve gücünü Anayasaya ve yasalara uygun bir şekilde icra eder.

3. Kosova Merkez Bankası'nın temel amacı ve özel yetkisi doğruluğu teşvik etmektir, piyasaya dayanan istikrarlı mali sistemini getirmesi, mali kurumları denetlemesi, gelişmeyi cesaretlendiren sağlam mali enstrümanları oluşturması, önyargılı olmadan Kosovanın genel ekonomik politikalarını desteklemesi, serbest piyasa ekonomisine dayanarak kaynakların verimli bir şekilde dağılımında katkıda bulunmasıdır.

4. Kosova Cumhuriyeti Merkez Banka guvernörü, genel müdür görevini de yapacaktır.

5. Kosova Merkez Bankası İdaresi, Seçme prosedürü ve Merkez Bankası Kuruluna atamalar, yasalarla belirlenir.

Madde 141 [Bağımsız Medyalar Komisyonu]

1. Bağımsız Medyalar Komisyonu bağımsız bir kurumdur ve Kosova Cumhuriyeti Yayın Frekansını düzenler, kamu ve özel yayıncı kuruluşlarına ruhsat sağlar, yayıncılık politikasını belirler ve yasayla belirlenen diğer yetkileri de uygular.

2. Komisyon üyeleri açık bir şekilde yasaya göre seçilir.

Madde 142 [Bağımsız Ajanslar]

1. Kosova Cumhuriyeti Bağımsız Ajansları Meclis tarafından oluşturulurlar. Ajansların oluşumu, fonksiyonları ve yetkileri mevcut yasalara dayanır. Bağımsız ajanslar, görevlerini diğer organ ve mercilerden bağımsız bir şekilde yaparlar.
2. Ajansların kendi bütçeleri vardır, yasaya uygun bağımsız bir şekilde idare edilir.
3. Kosova Cumhuriyetinde yasal görev yapan her organ, kurum veya başka merci, yasal yetkilerini uygularken, bağımsız ajansların taleplerine karşılık göstermeli ve işbirliği yapmaları zorundadırlar.

DRAFT

Bölüm XIII Son Hükümler

Madde 143 [Yorum]

Kosova Cumhuriyeti Anayasası, 26 mart 2007 tarihli Geniş kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi uyumu içinde yorumlanacaktır. Anayasa ve Anlaşma maddelerinde çelişki oluşur ise, bu sonuncusu geçerli olacaktır.

2. Kosova Cumhuriyeti 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi ile öngörülen bütün ödevleri üstlenip, uygulanması içinde gereken adımları atacaktır.

Madde 144 [Kanun Değişikliği]

1. Hükümet, Başkan veya Meclisteki vekillerin dörte biri (1/4), Meclis tüzüğüne göre, Anayasa değişikliği yapılmasını önerebilirler.

2. Her değişiklik Meclisin üçte ikilik (2/3) onayını gerektirir, Meclisteki yerleri garantili olan ulusal azınlıkların (2/3) üçte ikisinin onayı dahil olmalıdır.

3. Meclis Başkanı değişiklik önerisini Anayasa Mahkemesine teslim eder, burada değerlendirilip, değişikliğin Bölüm II deki belirlenen hak ve özgürlüğü zedelemeyecek şekilde ise Anayasa değişikliği Meclis tarafından onayı alabilir.

4. Anayasa değişiklikleri Kosova Meclisinden onayı aldıktan sonra yürürlüğe girer.

Madde 145 [Uluslararası Anlaşmaların Devamı ve Uygulanabilir Kanunlar]

1. Anayasa uygun bir şekilde sadece yeni uluslararası anlaşmaları veya yeni uluslararası işbirlikleri yapılmaya kadar, Uluslararası anlaşmalar ve uluslararası işbirliği gibi diğer faaliyetler, Anayasanın yürürlüğe girdiği günden beri geçerlidir, ve itibarını korumaya devam eder,

2. Tatbik kanunları Anayasanın yürürlüğe girdiği günden beri uygulanır, Anayasa tarafından yürürlükten kaldırılmaya kadar da devam eder.

Bölüm XIV Geçici Hükümler

Madde 146 [Yetkilerin Sınırlandırılması]

1. 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi, Kosova Cumhuriyeti tarafından uygulandığı tespit edilinceye kadar, Anayasa göre verilen yetkiler, Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi tarafından sınırlanıp, uluslararası sivil yetkililere katılımını sağlayıp, 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi son merciyi olacaktır.

2. 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi'nin, uygulandığını uluslararası gözlemciler tarafından tespit edilinceye kadar, kamu kuruluşları verimli ve etkili uygulamaların yapılması için kurulan ve 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi uygulanmasını sağlayacak uluslararası otoritelerle sıkı işbirliği içinde olacaktır.

Madde 147 [Uluslararası Sivil İdaresi]

Uluslararası Sivil mevcudiyeti 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi'nin uygulamasında, tefsir ve kararların alınmasında tek yetkilidir, tüm bu kararlar kamu otoriteler için de geçerlidir.

Madde 148 [Kosova Meclisi Geçici Hükümleri]

Anayasanın onayından iki (2) seçim dönemi, Kosova Cumhuriyeti Meclisi tarafından Kosovadaki ulusal azınlıklara temsilen yirmi (20) yer ayrılmıştır: (10) on yer Kosovadaki koalisyonlardan, vatandaş girişimlerinden, bağımsız adaylardan oluşan Sırp topluluğunu temsil ettiğini deklare edenlere ayrılacaktır; kalan on (10) yer ise diğer ulusal azınlıklara ayrılmıştır: Rom topluluğuna (1) bir yer; Aşkali topluluğuna (1) bir yer; Eciptian topluluğuna (1) bir yer; genel oylamada en çok oy kazanmış olan bu üç topluluktan birine artı bir yer daha verilecektir; Boşnak topluluğuna (3) yer, Türk topluluğuna (2) iki yer ve Goran topluluğuna (1) bir yer tahsis edilmiştir. Özellikle Sırp topluluğuna ve diğer topluluklara ayrılmış olan (10) on yerden baska, Seçimlerde kazanılmış olan her yer artı ilave edilecektir.

Madde 149 [Hayati Önemi Olan Yeni Yasaların Onayı]

Anayasanın 81. maddesinin hükümleri dışında , maddede hayati önem taşıyan yasalar, Meclis çoğunluğunun oylaması ile onayını alacaktır.

Madde 150 [Yargıç ve Savcı Atama Süreci]

1. 2006/18 sayılı idare içtüzüğü uyumu içinde Kosova yargıç ve savcılar, yasayla belirlenen emekli olma süresine kadar daimi atamaları, Anayasanın yürürlüğe girmesinden veya UNMİK süresinin tamamlanmasından etkilenmeyecektir.
2. Başarılı olmuş bütün adaylar, BM Genel Sekreteri Temsilcisi tarafından atanmış veya yeniden göreve getirilmiş olan yargıç ve savcılar, yasaya uygun bir şekilde görevlerine son verilmedikçe, yargıç ve savcılar süreleri sona erinceye kadar görevlerine devam edeceklerdir
3. UNMİK misyonu tamamlandıktan sonra, adil makam olan Bağımsız Yargı ve Savcılık Komisyonu yeni adayları, yazılı olarak Yargı Konseyine sunar, Yargı konseyi de yargıçlar ve savcılar atamaları teklifini Kosova Cumhuriyet Başkanı'na sunar.
4. Kosova Başkanı tarafından atanmış veya yeniden görevlendirilmiş başarılı bütün adaylar, atama süreci olan Kosova Yargı Konseyi tarafından önerilen adaylar, yasaya uygun bir şekilde görevlerine son verilmedikçe, yargıç ve savcılar süreleri sona erinceye kadar görevlerine devam edeceklerdir.

Madde 151 [Geçici Kosova Yargı Konseyi Oluşumu]

26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi uluslararası gözleminde olduğu süre zarfında, Yargı Konseyi şu şekilde olacak:

1. Beş (5) üyesi, Kosova Bağımsız Yargı ve Savcılık Komisyonundan olacaktır. Üyeler Komisyon tarafından da kanıtlanan 2006/18 sayılı idare içtüzüğü uyumu içinde atanmışlardır. Beş üyeden, biri (1) yargıç. Komisyon tarafından kanıtlanan ve Yargıyla savcılığın hizmeti daha geniş ve daha kapsamlı olması nedeniyle kendi meslektaşları tarafından seçilen bir (1) savcı. Beş kişilik heyetten kalan iki (2) yargıç ve bir (1) savcı, Yargı Konseyinde bir yıllık bir süreyle görevlendirilecekler. Görevden alınmaları da komisyondaki meslektaşlarında olduğu gibidir. Savcı ataması, görevden alma, disiplin gibi konularla ilgilenen yeni ve sorumlu bir kurum oluşur ise o zaman bütün Yargı Konseyi üyeleri yargıç olacaktır.
2. Kalan sekiz (8) Konsey üyesi Anayasanın belirlediği doğrultuda Meclis tarafından seçilecektir, ikisi dışında, dördü Meclis üyesi ve genel yer dağılımı süresinde kazanılmış (garantilenmiş) ve enternasyonel olmalıdırlar, Aralarında Avrupa Misyonu Savunma Topluluğu önerisiyle, Uluslararası Sivil Kurumu tarafından seçilen bir yargıç olacaktır.

Madde 152 [Geçici Anayasa Mahkemesi Oluşumu]

26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisi uluslararası gözleminde olduğuna dek, Anayasa Mahkemesi şu şekilde olacak:

1. (9) Dokuz yargıçtan (6) altısı Meclisin önerisi ile Kosova Cumhurbaşkanı tarafından atanacaktır.

2. Altısından (6), ikisinin (2) yeniden seçilme hakkı olmaksızın üç yıllık görev süresi olacak, ikisi (2) yeniden seçilme hakkı olmaksızın altı yıllık görev süresi ve ikisi de (2) yeniden seçilme hakkı olmaksızın, dokuz yıllık görev süresi olacaktır. Yeni üye olanların çalışma süreleri çekiliş ile Kosova Başkanı tarafından belirlenecektir.

3. (6) yargıçtan, (4) dördü mecliste mevcut olup oylarını kullanırlar ve Meclisin (2/3) üçteikilik onayı ile seçilirler. (2) ikisi Meclisin oy çoğunluğu ile seçilirler. Meclis çoğunluğu yani garanti edilen yerlerde olan ve Kosovada olmayan topluluk temsilcileridir.

4. Uluslararası üç (3) yargıç, Avrupa İnsan Hakları Yargı Başkanı tarafından, uluslararası sivil kurumuna danışarak atanır veya görevden alınır.Üç yargıç Kosova vatandaşı veya komşu ülkeler vatandaşı olmayacaktır.

5. Uluslararası Sivil Kurumu yargıçların görev sürelerini belirleyecektir ve yargıçlar Anayasayla öngörüldüğü gibi değiştirilecektir.

Madde 153 [Uluslararası Askeri Gücü]

1. NATO komutasındaki Uluslararası Askeri Gücü , Kosova Cumhuriyeti sınırları içinde güveni sağlamakla sorumludur.

2. Uluslararası Askeri Gücü, Kosova Güvenlik Güçleri üzerinde gözlemleme yetkisine sahiptir.

3. Kosova Cumhuriyeti uluslararası otoriteler ile birlikte 26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisinin daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için, Güvenlilik sorumluluklarını Kosova idaresine geçmesini sağlayacak bir plan hazırlayacaktır.

4. Uluslararası Askeri Gücün, Kosova Cumhuriyeti hava sahasında askeri kontrolü yeniden kurma hakkına sahiptir, Kosova Cumhuriyeti Sivil Havacılık Kurumu, Uluslararası Askeri Güç ile sıkı işbirliği içinde olacaktır.

Madde 154 [Kosova Koruma Güçleri]

Anayasanın yürürlüğe girmesiyle, bir yıl içinde Kosova Koruma Güçleri dağılacaktır. Dağılma sürecinin tamamlanmasına dek, yetki sahipleri Uluslararası Askeri Güç, mevcut Uluslararası Sivil Kurumu ve Kosova Cumhuriyeti olacaktır.

Madde 155 [Devlet]

1. Yasal bir şekilde yaşayan bütün bireyler, Anayasanın yürürlüğe girdiği günden itibaren Kosova Cumhuriyeti vatandaşı ünvanına sahiptirler.

2. Diğer devletin vatandaşı, veya farklı yerde ikamet etmesine rağmen, eski Yugoslavya Federal Devleti vatandaşı olan 1 ocak 1998 yılından Kosovada ikamet eden her bireye ve ondan sonra gelen nesillere Kosova Cumhuriyeti vatandaşı olma hakkını vermektedir.

Madde 156 [Mülteci ve Yerlerinden Edinmiş Kişiler]

Kosova Cumhuriyeti güvenli bir şekilde mültecilerin ve yerlerinden edinmiş kişilerin geri dönmelerini sağlar ve mal ile mülkiyetlerini geri almakta yardımcı olur.

Madde 157 [Kosova Genel Denetçi Kurumu]

26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisinin, uygulandığını uluslararası gözlemciler tarafından tespit edilinceye kadar, Kosova Cumhuriyeti Denetçisi Uluslararası sivil otoritesi tarafından olacaktır.

Madde 158 [Merkez Bankası İdaresi]

26 mart 2007 tarihli Geniş Kapsamlı Kosova Statüsü Çözüm Önerisinin, uygulandığını uluslararası gözlemciler tarafından tespit edilinceye kadar, Kosova Başkanı Uluslararası Sivil Otoritelerden onayı aldıktan sonra Kosova Cumhuriyeti Merkez Bankası Güvernörünü tayin eder.

Madde 159 [Kamu Şirketleri Özelleştirmesi]

Bütün kamu şirketleri gecikmeden yasaya uygun bir şekilde özelleştirilecektir.

Madde 160 [Geçiş Dönemi]

Sadece Anayasa ile farklı bir değişiklik öngörüldüğünde, Kurumların Anayasayla öngörülen bütün yetki ve sorumlulukları, Anayasanın yürürlüğe girdiği günden Devlet kurumlarına devredilecektir. Kurumların görev süreleri aynı kalacak veya yeni seçimlere kadar devam edecektir.